

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 285

TELEFON 25-67

POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, nedelja 18. decembra 1938

NAROČNINA NA MESEČ:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Razdor med Londonom in Prago

Anglija odklanja odobritev posojila Češko-Slovaški, ker se je naslonila na Nemčijo — Pogajanja prekinjena in se najbrže ne bodo obnovila — Bridko razočaranje v Pragi

LONDON, 17. decembra. Za novo razpoloženje Anglije nasproti Nemčiji je zelo značilna usoda pogajanj, ki so se vršila med vlado Velike Britanije in vlado Češko-Slovaške v Londonu za obnovitveno posojilo Češko-Slovaški ob soganariciji Francije. Dasi je bila Velika Britanija prvotno pripravljena, izdatno prisločiti na pomoč Češko-Slovaški, je sedaj to svojo namero spremenila in stavila politične pogoje, ki jih v Pragi gotovo ne bodo mogli sprejeti. Pogajanja so bila zato prekinjena, in včeraj je bilo z angleške strani izdano sledeče uradno poročilo: »Češko-slovaški odposlanci, ki so bili v Londonu zaradi pogajanj o finančni pomoči Češko-Slovaški s strani vlade Nj. britanskega veličanstva in francoske vlade, so se vrnili v Prago, da se posvetujejo s svojo vlado o odstranitvi težkoč, ki so se pojavile ob priliki pogajanj. Pogajanja se bodo pozneje nadaljevala.«

ZANIMIVA OZADJA

LONDON, 17. decembra. Angleško-češkoslovaška pogajanja za posojilo so dejansko prekinjena. V uradni objavi se sicer res zatrjuje, da se bodo v kratkem obnovila, toda na tukajšnjih poučenih mestih v to ne verujejo. Zdi se, da vlada Velike Britanije sedaj sploh ni več pripravljena dati Češko-Slovaški zaproseno posojilo, in sicer zaradi tega, ker je zašla Praga popolnoma pod vpliv Berlina. Velika Britanija nima v takem primeru nobenega interesa, da bi podpirala Češko-Slovaško.

ZARADI NASLONITVE NA NEMČIJO

London je bil prepričan, da bo ostala nova Češko-Slovaška na višini in bo ostala nevtralna, pri čemer bi pa vsekakor gospodarsko trpela. Omenjeno posojilo bi moralo priti za Češko-Slovaško kot pomoč prav v trenutku, ko bi bila gospodarsko ogrožena zaradi svojega političnega stališča. V tem primeru angleška vlada ne bi več gledala na to, ali gre za 10, 50 ali 100 milijonov funtov šterlingov, katere bi Praga vsekakor dobila. Ker pa se sedaj po vsem vidi, da se je Češko-Slovaška čisto nagnila na stran Nemčije, se ji po angleški sodbi ni več treba bati, da bi zašla v nevarnejšo gospodarsko krizo, razen v primeru, ako zajame taka kriza tudi Nemčijo.

»DAR« NA NOVO POT

Zadnji dan pogajanj se je govorilo samo še o posojilu 10 milijonov funtov šterlingov, dočim so zastopniki Češko-Slovaške zahtevali še nedavno nujno vsaj 30 milijonov. Zastopniki Velike Britanije pa so zahtevali za to posojilo neke obveznosti, o katerih se na poučenem mestu trdi, da so političnega značaja. Češko-slovaškim zastopnikom je bilo navadno, naj poskrbe pri svoji vladi v Pragi, da opusti sedanje tesno sodelovanje z Nemčijo. V tem primeru bi se pomoč avtomatično povečala. Češko-slovaški zastopniki pa niso mogli sprejeti take obveznosti brez instrukcij od svoje vlade, zato so zahtevali, da se odobri in izplača takoj vsaj vsota 10 milijonov kot prva pomoč. Toda angleški zastopniki so odgovorili na to, da morejo računati največ s 4 milijoni funtov, in to v obliki posojila. To bi bil angleški dar, ki se da Češko-Slovaški z željo, da doseže več sreče in uspeha na novi poti, na katero je krenila. Zastopniki Češko-Slovaške pa so tak ponizujoči »dar« odklonili in s tem so bila pogajanja prekinjena.

ODTUJITEV OD ČSR

V angleški javnosti se opaža tudi sicer vedno večje nerazpoloženje nasproti Češko-Slovaški, kar se tudi v javnosti ne skriva. Angleški politiki, javnost in tisk so razočarani, ker je Češko-Slovaška popolnoma zaplavala v vode Nemčije in menijo, da Anglija ni več moralno dolžna, pomagati taki Češko-Slovaški. Misli se pa tudi, da so igrali pri pogajanjih za

posojilo važno vlogo Židje, v katerih rokah so v znatni meri angleške finance in zlasti tudi banke, ki bi emitirale posojilo.

OGORČENJE V PRAGI

PRAGA, 17. decembra. Prekinitev pogajanj za posojilo v Londonu je povzročila tu veliko ogorčenje. Posebno ogorčenje je pa povzročilo dejstvo, da Anglija sedaj očita ČSR njeno zbliznanje z Nemčijo, ko jo je v to zbliznanje sama nagnala, ko jo je v najusodnejših dneh zgodovine pustila kljub vsem prejšnjim obljubam na cedilu. ČSR mora odrekat Angliji vsako moralno pravico do kritike sedanjega češko-slovaške politike, ki je le nezogibna posledica Monakovega, ki ga je pripravil angleški ministrski predsednik Chamberlain. Mir, ki ga je doslej Velika Britanija v Monakovem, je plačala samo in edino ČSR, zato je postopanje Velike Britanije v vprašanju obnovitvenega posojila presenečenje, kakršnega v Pragi nikoli ne bi bili pričakovali. Sedaj je ČSR še bolj spoznala, komu je služila 20 let in plačala mir s svojo okrnitvijo.

Romunija na osi Rim-Berlin

UVEDBA FAŠIZMA JE INICIATIVA KRALJA KAROLA, KI JE SPOZNAL, DA ANGLIJA IN FRANCIJA ROMUNIJE NE MORETA OBRANITI PRED REVIZIONIZMOM

BUKAREŠTA, 17. decembra. Na čelo nove Stranke narodnega preroda v Romuniji je stopil romunski patriarh in sedanjí ministrski predsednik Miron Christea. S tem se hoče doseči zveza med stranko in vlado. Nova stranka bo organizirana popolnoma po vzorcu italijanske fašistične in nemške nacionalno-socialistične stranke. Novo gibanje zahteva naslonitev Romunije na os Rim-Berlin, ker so dogodki zadnjega časa, zlasti pa po okrnitvi Češkoslovaške, pokazali, da je ta naslonitev edino rešilna, ker od sodelovanja z Anglijo in Francijo Romu-

nija ne more pričakovati pomoči proti vedno bolj naraščajočim revizionističnim tendencam Madžarske in Bolgarije. Stranka je bila ustanovljena na iniciativo kralja Karola, ki je ob priliki svojega obiska v Londonu in Parizu spoznal, da je preorientacija nujno potrebna.

BUKAREŠTA, 17. dec. (Reutr.) Romunskim Židom je prepovedano vstopati v novo osnovano stranko narodnega prebujenja. Obratno včerajšnjim vestem tudi različni ugledni desničarski politiki niso hoteli vstopiti v novo stranko.

Nobeden iz hiše Romanovih

ODGOVOR UKRAJINCEV NA KOMBINACIJE O POGAJANJH Z VELIKIM KNEZOM VLADIMIRJEM O ZASEDBI UKRAJINSKEGA PRESTOLA.

BERLIN, 17. decembra. V svetovnem tisku se je včeraj razširila vest, da pride te dni iz Pariza v Berlin ruski veliki knez Vladimir, pretendent na ruski prestol, da stopi v stik z nemškimi državniki in tudi z vodjo in državnim kancelarjem Hitlerjem zaradi zasedbe prestola bodoče svobodne Ukrajine. V zvezi s to vestjo je izjavil Ukrajinski propagandni urad v Berlinu kot organ Osrednjega ukrajinskega narodnega sveta, da je ta vest navadna kombinacija brez stvarne podlage. Veliki knez Vladimir Romanov pride v Berlin

na obisk k svoji sestri in popolnoma zasebno. Osrednji ukrajinski narodni svet nima z njim in z Romanovimi nobenih stikov in še manj kake kombinacije. Državna oblika bodoče Ukrajine še ni dokončno določena, vendar je gotovo, da tudi v primeru, ako bi bila monarhija, nobeden iz rodovine Romanovih ne bi mogel zasesti njenega prestola. Doba vlade Romanovih nad Ukrajino je bila doba najhujšega zatiranja ukrajinskega naroda.

Velik škandal v Ameriki

SLEPARIJE PRI NABAVLJANJU OROŽJA — LASTNIK TRETJE NAJVEČJE TOVARNE OROŽJA DONALD FORSTER IZVRŠIL SAMOMOR

NEW YORK, 17. dec. Oblasti so prišle na sled sleparijam z nabavami orožja, ki bodo verjetno zavzele velik obseg. V trenutku, ko so hoteli aretirati Donalda Forsterja, lastnika tretje največje tvrdke za izdelovanje orožja na svetu, se je ustrelil v glavo. Po prstnih odtisih so

dognali, da je bil to tisti neznanec, ki je med svetovno vojno povzročil propast več ameriških tovarnen zaradi sleparij. Forsterjeva tvrdka je sedaj izvažala navzlic prepovedi ameriške vlade orožje v obe Španiji.

Ciano potuje jutri na Madžarsko

RIM, 17. decembra. Avala. Italijanski zunanji minister grof Ciano odpotuje jutri na tridnevni letovski obisk na Madžarskem.

ROMUNSKA VELEPOSLANIŠTVA

BUKAREŠTA, 17. decembra. Kralj Karol je podpisal ukaz, s katerim so imenovani dosedanjí romunski poslaniki v Beogradu, Atenah in Ankarli za veleposlanike.

Zapiski

Nemški vpliv na Malo Azijo

V zvezi z napovedanim obiskom perzijskega šaha v Berlinu pravi »Daily Telegraph«, da bo pomenil ta obisk pomemben dogodek v razvoju nemških teženj, razširiti svoj vpliv ne le do Črnegega morja, temveč tudi v Mali Aziji, Iraku, Iranu in Afganistanu. Danes že obstajajo načrti nemške trgovske poti od Perzijskega zaliva do Nemčije vzdolž transiranske železnice, čez Trapezunt, Črno morje in Balkan. List navaja nadalje, da je zastopnik perzijskega šaha že večkrat obiskal Nemčijo in da je Nemčija tudi že dobila velika perzijska naročila. Nemčija se zelo zanima za Malo Azijo in njene surovine, zlasti za bombaž in nafto. Nemčija je tudi že ponudila zgraditev tovarnen ob Kaspijskem morju.

Skrbi z vojvodo Windsorskim

Londonski obisk vojvode Windsorskega je že zagotovljen in se bo uresničil koncem februarja. Vojvoda ne bo stanoval v kraljevski palači, ker hočejo Angleži s tem poudariti, da ne gre za uraden obisk, temveč za povsem privatno. Največ preglavice pa prizadeva dvornim krogom vprašanje, ali se udeležiti tega obiska tudi vojvodinja Windsorska. V tem primeru bi se namreč znašla dvorna etiketa v največjih težkočah. Za Anglijo je to resničen problem in zato so problematični tudi načrti za rešitev tega problema. Verjetno je, da bo v Buckinghamski palači prirejena posebna privatna recepcija, ki ne bi zahtevala, da se točno držijo etiketnih predpisov, kakor bi se jih morali na oficialnem sprejemu. Možno je pa tudi, da se vojvodinja ne udeležiti niti tega privatnega sprejema, da bi se tako sploh onemogočilo vsakršno srečanje s kraljico materjo. Odločilni krogi angleškega dvora pa bi sploh najrajši videli, da bi vojvodinja svojega soproga niti ne spremljala. Pri tem poudarjajo dejstvo, da pride do obiska predvsem zato, ker se bivši angleški kralji želi sestati s svojo materjo, pri čemer pa prisotnost njegove žene ni nujna.

Nemška mladina mora znati streljati

Ognjišče nemške notranje politike je skrb za rodbino in zlasti za pomladek. Skrb zanje je osredotočena v »Rasno-političnem uradu«, čigar naloge vedno bolj razširjajo in ki po vsej Nemčiji ustanavlja svoje podružnice. Največjo pozornost posveča zakonodaji rasno-političnega značaja, posebna skrb tega urada pa so družine s številnimi otroki, njihovo stanovanje in kritje njihovih rodbinskih izdatkov. Za moško mladino, organizirano v »Hitlerjevi mladini«, so uvedli obvezne strelne vaje. V vsej Nemčiji je danes 14.000 strelišč, na katerih se Hitlerjeva mladina vadi. Doslej so izdali 70.000 mladinskih odlikovanj. V streljanju pa se mora izuriti ne le organizirana mladina, temveč tudi ona, ki doslej še ni včlanjena v mladinskih nar.-soc. organizacijah. Tu odločuje dejstvo, da je vaja v streljanju najlepša priprava za bodočo nalogo nemške mladine: biti narodni bojevnik.

ČSR oborožuje Nemčijo

Nemčija je naročila v Škodinih tovarnah orožja 100 letal lahkega tipa, s katerimi so češkoslovaški letalci večkrat zmagali na mednarodnih tekmovanjih. Škoda izdeluje tudi topove za Siegfriedovo linijo. Zdaj bodo šele Francozi videli, kaj so izgubili s ČSR.

Maribor, 17. decembra.

Če sedijo štirje Slovenci skupaj, hoče vsak peti svoje viže. Da bi kdo molče poslušal solopetje, tega nihče dolgo ne prenese.

V politiki je ista. Vsaka vas, vsako omizje hoče delati svojo politiko. Najrajši še po programih in metodah iz predvojnih časov, ali pa po vzorih tujih in za Slovence nerazumljivih ideologijah. Nihče ne pomisli, da je zlasti v današnjih časih le taka pozitivna in konstruktivna politika kaj vredna, ki se lahko uveljavi v vsej državi. Politika brez tega smotra je le prazno mlatenje slame pšednih oseb, ker ona ne more nikoli postati politični element praktične vrednosti, s katerim bi mogle priti do veljave široke plasti naroda.

Naj gledamo na zadnjo volivno borbo kakor hočemo, vsekakor nam udari v oči resnica, ki jo je treba v interesu stvari poudariti, da so se tudi pri teh volitvah odlikovale napredne opozicijske skupine po svoji notranji disharmoniji ter po svojem cepljenju. Namesto z enotnim programom in enotnim vodstvom, je nastopila opozicija v Sloveniji v tkzv. tehnični kolaboraciji sicer na isti kandidatski listi, a z drugim programom kakor nosilec liste sam, pa tudi z nasprotujočimi in pobijajočimi se programi med seboj ter brez vsakega enotnega vodstva.

Tehnična kooperacija opozicijskih skupin v Sloveniji že zaradi njihove raznolikosti ni mogla roditi zaželenega sadu. Pri heterogenih političnih skupinah, ki vsaka nekaj drugega hoče in vsaka nekaj drugega zasleduje, obstajajo že v mirnih časih tako velika programska in osebna nasprotstva, da je celo vsak kontakt med njihovimi voditelji nemogoč. Če pridejo tako heterogeni elementi pred volitvami skupaj, se najprej začne dolgotrajno medsebojno barantanje in prepiranje za število kandidatov. Ko pridejo skupine na enotno listo, se začne borba med samimi kandidati teh skupin. Tako smo videli pri teh volitvah volivni letak, na katerem je stalo: »Ali pazite, ne glasujte za kandidata JNS, katere program mi vsi sovražimo iz dna srca. On je miloščinar na tej listi...« Povrh vsega je bilo medsebojno izigravanje in »nadmudrivanje« pri nekaterih menda glavni smoter.

Kratka analiza opozicijskih skupin v Sloveniji dokazuje, da drugače tudi biti ni moglo, kakor je bilo. JNS ima v glavnih točkah isti program kot JRZ, ki je bila ustanovljena z istimi nalogami kot nekaj JNS, samo z drugimi sposobnejšimi osebami, zlasti na vodilnih mestih. Razen kompromitiranih in prononsiranih voditeljev JNS je zato glavni kader JNS po vsej državi prešel v JRZ, kar so pokazale zlasti zadnje volitve. V Dalmaciji so skoraj vsi pristaši JNS s Sokoli na čelu prestopili v JRZ. Voditelj dalmatinske JNS g. Grga Angjelečević je dobil v Splitu 24 glasov. Na Hrvaškem je z dr. Jurajem Demetrovičem na čelu prešla skoraj vsa JNS v JRZ in na listi dr. Stojadinovića so izvoljeni vsi glavni reprezentanti hrvatske JNS. V Srbiji JNS že prej ni veliko pomenila in od srbijanske skupine gg. Jevtića, Kojića in Velje Popovića je ostalo po volitvah tako malo, da bi zadostoval namesto stranke politični klub.

V Sloveniji so posebne razmere. Dr. Kramer je sklenil volivni pakt z dr. Mačkom. Izid volitev potrjuje zlom dr. Kramerjeve politike.

Socialno-demokratski voditelji v Sloveniji so ostanek stare avstrijske socialne demokracije. Po svojem principielno demokratskem programu in tudi tradiciji so socialisti povsem nekaj drugega kakor dr. Kramer, s katerim so napravili najozjo kolaboracijo.

Bivša socialno-demokratska stranka je pri prvih volitvah v Jugoslaviji l. 1920. dobila 29.541 glasov. L. 1927. je padla na 8886 glasov. Po razpustu socialno-demokratskih strank v Italiji, Nemčiji in Avstriji so sedaj dobili pri nas socialistični kandidati samo še nekaj tisoč glasov, v vsej ostali državi pa tudi ne veliko.

Kot tretja opozicijska skupina je nastopila slovenska združena opozicija, skupina treh mlajših slovenskih političnih tvorb, ki tudi nima enotnega programa, a kaj šele, da bi se njen program mogel primerjati s programom socialistov ali celo JNS, s katerimi so bili pri-

Kralj Alfonz se vrne

ANGLESKA INICIATIVA OB PODPORI ITALIJE, PO KATERI SE V ŠPANIJI OBNOVI MONARHIJA. UVODNI SKLEPI FRANCOVE VLADE.

LONDON, 17. decembra. Vlada generala Franca je razveljavila sklep iz leta 1931., ki je prepovedoval kralju Alfonzu in njegovi rodbini vrnitev v Španijo. Ob enem je razveljavila tudi zakon o zaplembi premoženja bivše vladarske hiše. Ta sklep se splošno tolmači kot uvod v akcijo, da se kralj vrne v Španijo, kjer naj bi njegov sin don Juan zasedel kraljevski prestol. Akcija je bila pokrenjena baje na željo Anglije, ker meni, da bi obnovitev

monarhije še najbolj zagotovila ureditev dobrih odnosov Španije z vsemi velisilami. Baje je na ta predlog pristala tudi Italija. Kralj Alfonz je izjavil, da uradno še ni obveščen o sklepih Francove vlade, da jih pa pozdravlja in se bo takoj vrnil v Španijo, ako ga bo pozval general Franco, na lastno pobudo pa tega ne bo storil. Pričakuje se, da bo tako povabilo kmalu izdano.

Klajpedski Nemci slave

NEMCI DOBILI 25, LITVANSKI SAMO 4 MANDATE — SKLICANJE KONFERENCE PODPISNIC KLAJPEDSKEGA STATUTA

KLAJPEDA, 17. decembra. Končni rezultat volitev v klajpedski avtonomni deželni zbor je, da so dobili Nemci 25, Litvanci pa samo 4 mandate. Litvanci so od zadnjih volitev izgubili 1 mandat, in sicer zaradi enotnega nastopa Nemcev in njihove večje volivne udeležbe. Po objavi rezultata volitev so sklenili Nemci slaviti tri dni zmago. Zbrali so se v Klajpedi v ogromen spredov, ki je defilirjal pred voditeljem dr. Neumannom. Za časa te večerne manifestacije so sinoči

zvonili vsi zvonovi, po gričih so pa goredli kresovi. Po vesteh iz Kaunasa napovedujejo tam v kratkem sklicanje konference podpisnic klajpedskega statuta, Nemčije, Italije, Japonske, Francije in Anglije, na kateri bo sklenjena dokončna rešitev klajpedskega vprašanja. V glavnem mestu upajo, da bo Klajpeda ostala pri Litvi, ker ji je kot edino sposobno pristanišče neobhodno potrebna. Klajpedski deželni zbor se sestane 30. jan.

Odpust Čehov na Slovaškem

Z NOVIM LETOM BO ODPOVEDANA SLUŽBA OKOLI 10.000 ČEHOM, KI BODO ZAMENJANI S SLOVAKI

BRATISLAVA, 17. dec. Po sklepu slovaške vlade bo z Novim letom odpovedana služba okoli 10.000 čehom, ki bodo po preteku treh mesecev zamenjani s Slovaki. Ta sklep ni bil sprejet toliko iz nasprotstva do Čehov, kolikor iz potrebe, da se odpravi brezkoselnost. Pri sprejemanju v nižje državne službe, zlasti k orožnikom, finančnim stražnikom, poštanim uslužbencem, železničarjem itd. je prejšnja centralistična vlada povsod protizirala Čeha. Tako je bilo lani sprejetih

v službo za slovaško ozemlje 556 finančnih stražnikov, a samo 255 Slovakov, dasi je bilo prosilcev na tisoče. Zato se Čehi sedaj ne smejo čuditi, ako bo slovaška avtonomna vlada poskrbela najprej za namestitev brezposelnih Slovakov. Le manjše število Čehov bo odstranjenih iz slovaške državne službe iz političnih motivov. To so predvsem tisti, ki so se pod prejšnjim režimom pregrešili proti Slovakom in nastopali proti njim sovražno.

Anglija je varna

LONDON, 17. dec. Včeraj sta dva angleška ministra na shodih govorila o politiki Chamberlaina. Sir John Simon, finančni minister, je branil Chamberlaina pred očitki zaradi Monakovega. Dejal je, da je tedaj šlo samo zato, ali bo vojna, ali pa je ne bo. Tretjega izhoda ni bilo. Vojni minister Hore-Belisha je pa dejal, da je angleška vlada že poskrbela za varnost Velike Britanije, saj je samo po sedanjem proračunu v gradnji 60 novih vojnih ladij. V zadnjih dveh letih se je proračun mornarice podvojil, vojske potrojil, petkrat pa se je povečal letalski proračun.

Palestinske homatije

JERUZALEM, 17. dec. Neki Arabec, ki se izdaja za voditelja Arabcev, kateri ne soglašajo z jeruzalemski muftijem, je napovedal velike manifestacije za Anglijo. V severni Palestini je bil zaradi eksplozije mine ubit neki britanski vojak, štirje pa so ranjeni. Westminsterski katoliški nadškof je dejal, da morajo Arabci tudi dobiti svoje pravice, posebno še, ker je 50.000 Arabcev katoličanov.

NASELJENJE ŽIDOV V PALESTINI

LONDON, 17. decembra. Židovski organizator dr. Bankin, ki je nakupil v Palestini obsežna zemljišča za židovske koloniste, je predložil vladi načrt za ra-

selitev 600.000 Židov v Palestini v teku prihodnjih 10 let. Celotna naselitev bi stala 153 milijonov liber; od tega bi poskrbeli kolonisti sami 61 milijonov.

EDEN SE VRAČA

NEW YORK, 17. dec. Bivši angleški zunanji minister Eden se je včeraj z ladjo »Queen Mary« odpeljal v Evropo. Še prej je imel razgovore z bivšim guvernerjem države New York, Al Smithom, na kosilu je pa bil s sedanjim guvernerjem Lymannom.

PROSLAVA JUŽNE AFRIKE

JOHANNESBURG, 17. dec. V Pretoriji so bile včeraj velike slavnosti ob priliki 100-letnice ustanovitve južnoafriške kolonije. Slavnosti se je udeležilo okoli 600.000 ljudi. Odkrili so spomenik prvim kolonizatorjem. Angleški kralj in holandska kraljica Viljemina sta poslala pozdravne brzojavke.

NOVA ZELANDIJA ZVESTA ANGLIJI

WELLINGTON, 17. dec. Novozelandski ministrski predsednik Savage je izjavil, da bo Nova Zelandija vedno zvesta Angliji in ji bo tudi pomagala v primeru vojne. Vse pisanje časnikov totalitarnih držav o nekih nesporazumih med Novo Zelandijo in Anglijo je brez podlage.

POLJSKE TRGOVINSKE POGODBE

VARŠAVA, 17. dec. Poljska je sklenila z Litvo trgovinsko pogodbo, ki bo podpisana v nekaj dneh. Sejm je ratificiral tudi trgovinsko pogodbo z Nemčijo.

litčne formacije in ne ozirajo se na preživele osebe v njih začeti novo politično življenje.

Čehi so po državni katastrofi likvidirali vse stare stranke, vse stare voditelje ter se organizirali v novih političnih formacijah, ki odgovarjajo času in novim razmeram. Ta nauk CSR tudi pri nas ne sme biti prezrt.

Po nedeljskih volitvah je tudi pri nas prišel čas, ko je treba, da stopi na plan mlajša generacija. Kar je preživeto, je preživeto. Kar je mrtvo, je mrtvo.

Adolf Ribnikar.

RAZLASTITEV ŽIDOVskega PREMOMENJA V ITALIJI

RIM, 17. dec. Izdan je bil dekret, po katerem se bo ravnalo pri razlašcanju židovskih posestnikov. Židje bodo dobili delnice podjetij, ki se bodo obrestovale po 4%. Njihova podjetja pa dobi država, ki bo tudi večinski delničar.

PROTIBOLŠEVIŠKA RAZSTAVA

GRADEC, 17. decembra. Včeraj je bila tu odprta velika razstava »Usodni boj Evrope na vzhodu«, ki je naperjena proti boljševizmu. Razstavo je odprl okrožni vodja Uiberreither z govorom o bojih nemške Štajerske za nemštvo.

UKRAJINŠČINA URADNI JEZIK

PRAGA, 17. decembra. Vlada Karpatske Ukrajine je izdala zakon, s katerim se razglša ukrajiniščina kot edini uradni in učni jezik. Čehi, Slovaki, Rusi, Nemci, Madžari in Romuni se pa lahko služujejo tudi svojega jezika in v krajih, kjer je najmanj 40 otrok manjšinske narodnosti, se lahko ustanove manjšinske vzporednice ali razredi.

NEMČIJA ZANIKAJ

LONDON, 17. dec. V Berlinu odločno zanikajo vest, po kateri naj bi Hitlerjev odposlanec stotnik Wiedemann ob priliki prihodnjega obiska v Londonu uradno sprožil vprašanje vrnitve kolonij.

TAJFUN NA FILIPINIH

MANILA, 17. decembra. Po sedaj uradno izdanih podatkih, je terjal zadnji strahoviti tajfun na otoku Luzonu 352 smrtnih žrtev, še večje pa je število nevarno in lažje ranjenih. Materialna škoda znaša mnoge milijone in za težko prizadete prebivalstvo je uvedla vlada pomožno akcijo.

NEMČIJA IN KITAJSKA

BERLIN, 17. dec. Novi kitajski veleposlanik Čenčej je pri nastopni avdienci pri državnem kancelarju Adolfu Hitlerju dejal, da Kitajska želi navezati še globlje gospodarske stike z Nemčijo. Hitler mu je odgovoril, da je tudi njegova želja, da pride do čim tesnejšega sodelovanja med Nemčijo in Kitajsko.

ALEKSEJ TOLSTOJ POSLANIK V SOFIJI

SOFIJA, 17. decembra. Avala. Iz vrst vlade se izve, da bo imenovan za novega sovjetskega poslanika v Sofiji Aleksej Tolstoj, vnuk Leva Tolstega.

Po volitvah

Vera in zadnje volitve. Dr. M. Korun piše o tem v zadnji »Slovenski besedi« tole: »Pri pretečenih volitvah je ostala, — prvič v zadnjih petdesetih letih — vera izven političnega boja. Niti je verno ter katoliško čustvovanje velike večine slovenskega naroda kdo napadal, niti je bilo treba braniti, niti se je poskušalo z verskimi gesli uplivati na volivce, — vsaj kolikor smo mogli to ugotoviti. Ne motimo se, če trdimo, da je to predvsem posledica sodelovanja večine slovenskega naroda v vsedržavni stranki JRZ, ki je po svojem programu versko in kulturno tolerantna, kar tudi mora biti v svojem delovanju, če naj v njej uspešno sodelujejo pripadniki vseh treh glavnih veroizpovedi v naši državi. V ognju volivnega boja je ta moment, — izločitev vere iz političnega boja —, ostal nekako neopažen, toda je razveseljivo dejstvo, ki ga je treba močno podčrtati z željo in v pričakovanju, da bo šel razvoj po tej poti naprej. To je prvi vidni znak, da se potaplja vse naše slovensko politično življenje desetletja obvladujoči boj med »liberalci« in »klerikalci« v zgodovino in da so se vendar enkrat začeli duhovi ločevati in zbirati okrog drugih, v tem času aktualnejših političnih vprašanj.« Mednarodno uveljavljanje neokrnjive in močne Jugoslavije, mir in željeni sporazum na znotraj, izgradnja samouprav, zagotovitev nemotenega življenja in razvoja slovenskega naroda v enotni državi, to so, — predvsem —, tista aktualnejša vprašanja, ki bodo likvidirala »liberalce« in »klerikalce« v Sloveniji, kar bo neposredno nam Slovincem, posredno pa vsej državi v veliko korist.

Borza. Curih, 17. decembra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.62, London 20.64, New York 442.125, Milano 23.25, Berlin 177.25, Praga 15.10.

Vreme. Zelo mrzlo, ponoči jasno, čez dan oblačno.

Novice

Misel na koroške Slovence ob 20-letnici našega osvojenja

Prav je, da se ob 20-letnici našega dolžitev, kakor da iz njih črpamo koristen nauk za sedanost in bodočnost. Med take dogodke spada izguba slovenske zemlje na Koroškem, ki smo jo sami zakrivali. Danes je zgodovinsko dogano, da so koroški Nemci ob prevratu l. 1918. pričakovali našo zasedbo kot nekaj samo po sebi umrlivega in da so oblasti pozvale prebivalstvo, naj se jugoslovanskim četam ne upira, da pa narodna vlada v Ljubljni kljub rotnju s strani koroških Slovencev ni kazala za to važno in nujno narodno zahtevo pravega razumevanja. Poverjenik je prehrano je izjavil, da ni v stanu prevzeti aprovizacije Celovca. Nič ni pomagalo dokazovanje zastopnikov koroških Slovencev, da je v Celovcu dovolj živeža in tudi ogromne količine vojnega materiala. Obveljalo je stališče poverjenika za prehrano je izjavil, da ni zadene vso vlado, ker ni znala ukloniti tega poverjenika, skratka, ker ni bila kos velikim nalogam.

Oklevanje narodne vlade v Ljubljani je koroški deželni vladi dalo dovolj časa, da je izvedla vojaško organizacijo in izpremenila svoj prvotni sklep glede neupiranja Jugoslovonom sledeče: »Antantne čete naj se pustijo neovirano, jugoslovanskim se je pa treba zoperstaviti.« Odslej so imeli koroški Nemci, kakor to priznava tudi zgodovinar dr. Wutte v svoji knjigi »Kärntner Freiheitskampfe«, samo eno težnjo, namreč preprečiti okupacijo po jugoslovanskih četah vsaj do odločitve mirovne konference, in mi bi jim ne smeli iti na limanice. V tem cilju so koroški Nemci tudi spretno organizirali proučitev koroških narodnostnih razmer po ameriški študijski komisiji, ki se je postavila na njihovo stran že zaradi tega, ker se ji je zdela čudna naša zahteva po ozemlju, ki ga ob prevratu niti zasedli nismo. Ta komisija nam je največ škodovala in napravila smo veliko napako, ko smo pri pogajanjih v Gradcu februarja 1919. pristali nanjo. Nemci so zahtevali samoodločbo, ker so vedeli, da edino na ta način lahko zmagajo nad Slovenci, ki zaradi nasilne germanizacije, ki se je izvajala nad njimi v zadnjih desetletjih pred svetovno vojno, niso bili dovolj odporni. Da podkrepijo svojo zahtevo, so povsod v svetu z lažnjivimi vestmi ustvarjali razpoloženje zase, pri tem pa kljub sklenjenemu premirju napadali naše pozicije, da bi kot narod, ki se bori za svobodo, imponirali

in vzbudili simpatije. Naš položaj na mirovni konferenci se je zaradi tega zelo poslabšal, četudi smo bili na strani zmagovalne antante, med tem ko je bila Avstrija med obsojenci, katerim so se diktirali mirovni pogoji.

Da bi naš oslabljeni položaj na mirovni konferenci popravili, smo prešli koncem aprila 1919. na zahtevo političnih činiteljev v ofenzivo, ki pa je bila slabo pripravljena in je na celi črti propadla. Posledica je bila, da smo se morali iz Koroške umakniti in da so se Nemci maščevali nad našimi ljudmi. Čete koroške deželne vlade pa se niso dolgo veselile zmage. Že čez mesec dni so bile pregnane z našega ozemlja in pognane v beg, ko se je pričela naša velika ofenziva z regularnimi četami pod poveljstvom generala Smiljančiča in smo 6. junija 1919. zasedli Celovec. Toda v Celovcu smo prišli prekasno, morali smo ga izprazniti in za celovško kotlino je bil določen plebiscit.

Napaka, ki smo jo storili ob prevratu s tem, da smo odlašali z zasedbo našega ozemlja na Koroškem, se ni dala več popraviti, tem manj, ker smo delali napake tudi pozneje pri plebiscitu. Saj niti takrat ni bilo med nami pravega strankarskega premirja. Križevemu potu, ki so ga morali hoditi koroški Slovenci od prevrata do plebiscita in od plebiscita do današnjih dni, so torej krivi tisti, ki so v tistih usodnih dneh zavzemali odločujoča mesta, a se niso dovolj zavedali svoje odgovornosti in dolžnosti do naroda in države. Ko je general Maister hotel zasesti Celovec in Beljak, ni narodna vlada v Ljubljani na to pristala, čeprav bi bila to edina rešitev, marveč je generala Maistra celo ukorila.

Nam je torej v odločilnem trenutku manjkalo odločnih mož, mož hitrih dejanj. Vse preveč smo kolebali in se zanašali na druge, predvsem na antanto, češ, naše ozemlje nam itak ne uide. Račun za našo malomarnost morajo plačevati koroški Slovenci, za katere se niti takrat, ko je še obstajala manjšinska zaščita po saintgermainski mirovni pogodbi, ni nihče zavezal — kaj šele danes, ko ta pogodba zaradi nastalega položaja ne obstaja več. Ali ni skrajni čas, da ob 20-letnici našega zedinjenja mislimo na to, kako pomagati koroškim Slovencem do narodnega obstanka, tem bolj, ker smo sami zakrivali njihovo usodo? A. B.

Teško socialno vprašanje

USODA OTROK, KI SO PREPUŠČENI ZARADI SOCIALNE MIZERIJE SAMIM SEBI. — DELAVSKI DRUŽINI JE TREBA S POVIŠANJEM MEZDE OMOGOČITI ZNOSNEJŠE ŽIVLJENJE

Delavci so večinoma zelo slabo plačani. Skromni dohodki bi zadostovali komaj zanj in za ženo, a s čim naj preživljata otroke, ki jih je v delavskih družinah navadno mnogo. Žena si mora poiskati kakršen koli zaslužek. Ali si poišče stalen zaslužek v tovarni, ali pa hodi po hišah kot postrežnica, perica in slično. Ker v delavskih družinah o služkinjah, vzgojiteljicah in varuhinjah ni govora, so v tem času otroci prepuščeni sami sebi. Starše vidijo samo zvečer, ko pridejo utrujeni v dela, slabe volje in nerazpoloženi za vprašanja in kramljanja otrok. Takšni otroci rastejo brez vsake vzgoje, pogosto telesno in duševno zanemarjeni in prehajajo v vedno večjo posurovelost. Nikoli ne slišijo nič lepega, vselega, nežnega in dušo božajočega. Nikoli ne vidijo prijetnega lica svojih staršev, temveč samo trpkost, ki se tudi njim prezgodaj zareže v dušo in lica.

Nekateri starši zapro čez dan otroke ob pičlo odmerjeni in slabi hrani v edini stanovanjski prostor, nekateri pa jih pustijo raje zunaj. V obeh slučajih je otrok vzpostavljen prenmogim nevarnostim. Kaj počno takšni, brez nadzorstva puščeni otroci, lahko pogosto čitamo. Ali se borežejo, poparijo, obstreljajo, polomi ali pa celo zažgo hišo. Iz dolgočasia še lotijo najneprimernejših iger, na pr: obešanja, boja z noži, hojenja po vrvi itd.

Na svobodi puščeni otroci pa se po milih volji potepajo, kar je lahko še bolj usodno. Lahko postanejo žrtev prometa, lahko pridejo v rok erazličnim brezvestneko pridejo v roke različnim brezvestnestrupim.

Kako pomagati temu težkemu stališču delavske žene in njenih otrok? Z vsemi mogočimi navodili o vzgoji in varstvu otrok ne opravimo nič, kajti mati mora za zaslužkom, sicer ugonobita lahota in mraz družino. Vidimo gorje, a pomagati ne moremo drugače, kakor edino z apelom na delodajalce, da naj svoje delavce, družinske očete bolje plačajo, da bodo lahko njih žene ostale doma, ustanovile pravi dom in družino ter se posvetile svojim otrokom, ki imajo vendar tudi pravico do življenja in lepše bodočnosti, nego se jim kaže ob obstoječih razmerah v delavskih družinah.

Ženin pobegnil izpred oltarja

V Dobrovniku v Prekmurju se je te dni pripetil nevsakdanji dogodek. 20-letni precej bogati Franc Prstenc se je med drugimi zagledal tudi v lepo Dorico Klaričevo in jo zaprosil za roko. Domači so se pridno pripravljali na dan poroke. Ko je prišel usodni dan, so se svatje odpravili v cerkev. Vsa vas je občudovala lep par. Že so stali pred oltarjem, ko je ženin nenadoma planil po cerkvi in izgi-

nil skozi vrata. Mlada nevesta se je od jeze in sramu nezavestna zgrudila pred duhovnikom, ki bi jo naj bil poročil. Pobegli ženin pravi, da še noče v zakonski jarem.

Jadranska avtomobilska cesta

Gradnja jadranske avtomobilske ceste Sušak—Ulcinj lepo napreduje. Nekateri deli te ceste so že dograjeni. Nova cesta bo široka 8 metrov in bo najmoderneje urejena. Cesta bo drugo leto dograjena. Ob tej priliki naj bi se čimprej rešilo tudi vprašanje ceste Maribor—Ljubljana—Sušak.

Na obisku v Novem Celju

PAMETEN RAZGOVOR Z »URADNIM NORCEM« O ŽIVLJENJU IN CELO O POLITIKI. — PRETRESLJIVI PRIZORI IZ UMOBOLNICE.

Ne, to vpitje ne more biti iz šole. To blazno vpitje prihaja iz umobolnice. V Novem Celju imamo krasno urejeno umobolnico in iz vse države nam pošiljajo v Slovenijo bejavce, božjastneže in omejeence. Pri vratih stoji lep močen fant v raševinasti obleki. Bal sem se: pa vendar ni norec? Bajje so norci zelo nevarni. Skoči ti za vrat in... Toda fant je gledal pametno in prijazno. Najbrže je strežnik ali kaj takega. Sla sva preko dvorišča. Pokazal mi je poslopja in posebnosti novoceljske menežarije: krasnega pava, srne, zajce in prašiče redke pasme. Potem sva prešla na bolnike. Če so nevarni, sem vprašal. Ne, niso nevarni, pravi fant in se smehlja. No, nekateri že. V tistem poslopiju tam so ženske. Okna so zamrežena. Izza mrež v pritličju se stegujejo razkuštrane glave. To so težko bolne ženske. Vse vprek kriče, jočejo, prosijo. V prvem nadstropju so lažje bolne ženske, v drugem otroci. Približava se oknom. Ženske vreščajo. »Daj mi sto dinarjev,« kriči ena. »Zakaj ti bojo?« »Da se peljem domov.« Čisto jasno ponavlja ta stavek, vse drugo pripovedovanje je zmedeno. Mlado dekletko joče in me prosi, naj odklenem vrata. »Pa vendar ta ni slaboumna?« vprašam spremljevalca. Skomignje. Dekle jokaje pripoveduje, kako so jo odpeljali. Pet razpredov ljudske šole ima. Pravi, da ni bolna. »Zakaj so me dali sem? Tu se bo vse podrla in bomo padle v pekel. Tu je predpekel.« Ne, te besede še ne pomenijo, da je slaboumna. To je res pekel. Nekaj desetih žensk v sobi blazno

vrešči, z razpuščenimi lasmi bulijo v prazno, bore se s halucinacijami... Nekaj težkega me tišči k tlom. Nekaj tako težkega. Zakaj mi dajate injekcije? Mi jih boste danes spet? Res ne? Dajte mi nekaj, da bo lahka. Da bom zletela skozi okno kakor ptič...« Prišla je sestra in zaprla okno... Bolnice ne smejo govoriti. Če hočem v oddelek, moram prositi za dovoljenje, ki ga pa najlaže ne bom dobil... Izza zaprtih oken strme vame blazne oči. Neko dekletko me žalostno in nepremično gleda in se smehlja...

Kdo so te ženske? Iz kakšnih stanov izhajajo?... In otroci v drugem nadstropju. Kdo so njihovi starši in kakšne so družinske razmere? Kakšno vlogo imata v boleznih alkohol, podedovanost? Vse to je uradna tajnost. Na poti iz pisarn sem spet srečal fanta. V pisarni so povedali, da je norec. Pametno sva se pomenila jaz in norec o življenju in se o politiki je povedal nekaj pametnih. Pravi, da je prišel sem, ker je doma večkrat pobesnel, posebno kadar je pil. Nikdar več ne bo pil. Da bi le denar imel za vožnjo. Ne izpuste ga, ker nima denarja...

Na poti preko dvorišča sem srečal mrdkega moža. Morda je to nevaren norec? Ne, ni bil nevaren in niti norec ni bil... Za menoj so vreščale ženske z blaznimi glasovi in moj norec je gledal smehljaje za menoj. Vsakemu človeku, ki sem ga srečal do kolodvora, sem pogledal v obraz. Teško je ločiti ljudi v normalne in nenormalne, v nevarne in nenevarne.

Nova šola pri Sv. Treh kraljih nad Marenbergom

Šolske razmere pri Sv. Treh kraljih nad Marenbergom so zelo žalostne. Obmejna vasica do leta 1926. šole sploh ni imela. Otroci so morali hoditi v šolo v Marenberg, k Sv. Jerneju nad Muto ali pa celo k Sv. Lovrencu v Avstriji. Razumljivo je, da so takšne šolske razmere zelo kvarno vplivale na mladino in na vse obmejno prebivalstvo. Tega se je zavedala tudi ljubljanska CMD, ki je leta 1926. ustanovila prvo slovensko šolo pri Sv. Treh kraljih. Ta šola je v zasebni kmečki hiši. V razmeroma zelo mali sobi je preko 50 učencev. Otroci so zelo siromašni in nimajo niti obleke

in obutve, niti šolskih potrebščin. Za vse to je skrbela CMD, ki ima za narodno obrambno delo na meji neprecenljive zasluge. Podružnica CMD pri Sv. Treh kraljih, ki je tudi zelo mnogo doprinesla k izboljšanju domačih šolskih razmer, je pričela akcijo za gradnjo nove šole pri Sv. Treh kraljih. Ta akcija je uspela, ker se je CMD odločila, da zgradi na meji novo prostorno šolo. Gradnja šole pri Sv. Treh kraljih na Kozjaku se bo že prihodnje leto pričela. Nova šola bo mogočna slovenska trdnjava, ki bo kljubovala vsem tujim vplivom.

Železniška zveza Pragersko—Medvedce

KAKO POMAGATI PREBIVALSTVU OKOLI MAJŠPERGA, MAKOL IN PTUJSKE GORE?

Občine Majšperk, Stopno, Jelovec-Makole, Pečke, Dežno in Ptujška gora klub gosti naseljenosti nimajo ustrežajočih prometnih zvez. Navezane so samo na postajo Pragersko. Ker morejo ti kraji spravljati svoje deželne prideke samo po razmeroma zelo slabi cesti na železniško postajo, so konkurence nezmožni in je zato prebivalstvo zelo revno. V navedenih občinah se je zato ponovno pojavilo gibanje za ureditev dovlučilnice Pragersko-Medvedce v železniško progno za splošni promet. Otvoritev postaje Medvedce bi tem krajem približala železnico za 11 km. Nato bi tudi velika in gospodarsko močna dolina Zetale mogla svoje pridelke voziti preko Majšperka v Medvedce, ker bi se na ta način približala železniški postaji za 45 km. S tem bi prišle imenovane občine v živahnejše prometne stike s trgovskimi središči Maribor in Ptuj. Postaja v Medvedcih bi bila tudi za železniško upravo rentabilna, saj je pred leti Tovarna strojil v Majšperku letno prevozila 2500 va-

gonov po 10 ton. Dravsko polje bi naložilo nekaj sto vagonov krompirja in žita, občine ob Dravinji pa lesa in kmetijskih pridelkov.

Z otvoritvijo osebnega in tovarnega prometa na progji Pragersko-Medvedce bi se vse prometne težkoče zelo omilile, ker bi se blago lahko prevažalo po železnici.

»Moja žena zahteva, da imam med uradnimi urami pritrjene te-te ostrge okrog stegen!«

Dva otroka sta se zadušila v dimu

Zakonca Alojz in Marija Felser s Kozjaka pri Zgornji Kungoti sta odšla zgodaj zjutraj na delo. Doma sta pustila 4-letno hčerko Jožico in 2-letnega sinčka Frančka. Da bi otroka ne zmrzovale, je mati zakurila v štedilniku v edini sobi, kjer so stanovali, dočim sta otroka še spala. Ko se je mati okoli poldneva vrnila domov, je opazila, da se iz sobe vali gost dim. Takoj je zaslutila nesrečo. In res. Čunje blizu štedilnika so se vnele in povzročale tako gost dim, da sta se oba otroka zadušila. Vsaka pomoč je bila brezuspešna.

o. Učiteljske premešitve. Po službeni potrebi so bili premeščeni Makso Dominkuš iz Ljutomera v Cven, Drago Bitenc iz Krškega k Sv. Tomažu v ptujskem okraju in Franc Hajnšek od Sv. Jurija ob j. ž. v Kramarovce v murskosob. okraju. Po lastni prošnji pa je bil premeščen šol. nadzornik Aleksander Neržin iz M. Sobote v Kamnik.

o. Za ladjedelskega inženirja je na zagrebški tehnični fakulteti diplomiral g. Kveder Drago, dolgoletni član zagrebskega »Triglava«.

o. Motorni vlak v Sloveniji. Včeraj je bila prva poskusna vožnja z motornim vlakom na progi Ljubljana—Vrhnik. Generalna direkcija je poslala voz, ki je že obratoval. Poskusna vožnja je razočarala, ker je motorni voz rabil za pot v Vrhniko samo 6 minut manj kakor redni potniški vlak. Maksimalna brzina je bila 65 km. Ljubljanska železniška direkcija bo zato zahtevala boljši motorni voz, ki bo odgovarjal našim progam in prometu.

o. Nove telefonske zveze. Pri pošti Mala Nedelja je bila uvedena telefonska služba. Brzojavna in telefonska služba je bila uvedena pri poštah Marija Snežna, Sv. Jurij v Slovenskih goricah in v Markovcih pri Ptuj.

o. Ivanjkovci. Vinarska zadruga priredi svoj 14. vinski sejem in razstavo 10. januarja v tukajšnji dvorani pri kolodvoru. Vina je prijaviti do 3. januarja. Mi smo v sredi ormoško-ljutomerskega okoliša in tako bo vsakemu interesentu dana prilika, kriti svojo potrebo v ljutomerskih vinih.

c. Na zlato nedeljo bodo dopoldne odprte brivnice in trgovine od 7.30 do 12.30.

c. Spet slinavka in parkljevka. V mestni klavnici v Celju sta bili ugotovljeni na nekem biku, ki je bil uvožen iz Prekmurja, slinavka in parkljevka. Zato odreja poglavarstvo popis vseh parkljarjev v mestu, prepoveduje njih prevoz in trgovino z njimi (z govedom, svinjami, ovčami, kozami), odreja, da se psov ne

sme puščati na cesto. Živinski in svinjski sejmi so spet ukinjeni. Dogon parkljarjev je dovoljen le za klanje in če je žival opremljena z živinskim potnim listom s klavzulo: »Za neodložljivo klanje v mestni klavnici.« Živali v mestni klavnici je treba takoj poklati. Prepovedano je izvažanje parkljarjev, sena, slame, kož, gnoja in vsega, s čimer se lahko prenese slinavka.

c. »Peterčkove poslednje sanje« vprizori jutri ob 18. v Sokolskem domu v Gaberju Sokol, na Štefanovo pa v Mestnem gledališču PJS meščanskih šol. — **Božičnico** in akademijo prirede jutri ob 16. v telovadnici ljudske šole v Komenškega ulici celjski skavti. — **Upokojeni učitelji** iz Celja imajo danes ob 16. sestanek v »Unionu«.

c. V celjsko bolnišnico so bili prepeljani pekovski pomočnik brez posla Grilc Jože iz Vitanja, ki se je vsekaj v zapestje. — Progovni delavec Mušerlin Jernej iz Bukovja pri Laškem, ki mu je padel na nogo železniški prag in mu zmečkal prste. — Rudar Perme Leopold iz Sv. Krištofa pri Laškem, kateremu je jamski voziček zlomil stopalo, ko se je zvrnil nanj.

c. Neznani kolesar je povozil v Bezenškovi ulici 78-letno vdovo po cinkarniškem delavcu Toplak Marijo iz Lave. Nalomila si je desno nogo pod kolenom.

p. 20-letnico smrti pisatelja Ivana Cankarja proslavi v nedeljo popoldan ob 3. ptujška »Vzajemnost« s predavanjem o Ivanu Cankarju, deklamacijami, s predstavo o »Hlapcu Jerneju« in pesmimi, ki jih zapoje pevski zbor železničarjev iz Ptuj.

p. Radijske motnje v Ptuj. V zadnjih časih se pojavljajo velike motnje v radijskih aparatih, predvsem ob 11. dopoldne in zvečer ob 6. Najbrže so temu krive nekatere dame, ki se ob tem času masirajo in ne poskrbe, da se njihovi masažni aparati blokirajo.

p. Tudi Krčevina naj dobi elektriko. Del Krčevine, ki se je priključil mestu, zahteva, da se tudi ta stran Ptuj elektrificira, kot so se že ostali priključeni deli.

n. V Londonu organizirajo ekskurzije po Jugoslaviji. Pred meseci se je londonska turistična agencija začela zanimati za izlete po Jugoslaviji. Zato je ta agencija poslala svojega direktorja v našo državo, da pripravi vse potrebno za te ekskurzije.

n. Tajnik londonske trgovinske zbornice sir Stevens je prispel v Split, kjer je imel več razgovorov z zastopniki splitske zbornice za industrijo in drugih gospodarskih krogov.

Maribor

Poglavie o preveliki skromnosti

SKROMNOST IN USLUŽNOST SE NE SME SPREVEREČI V HLAPEČEVSTVO. — ČE KAJ ZAHTEVAMO, STORIMO TO PREDVSEM ZARADI SEBE IN NIKAR PRI VSAKI ZAHTEVI NE KLIČIMO TUJCA ZA BOTRA.

Mariborčani imamo dokaj lepih lastnosti, na katere nismo malo ponosni. Sicer jih imajo drugi tudi, nekateri več, drugi manj, vsekakor se jih večinoma zavedamo. Imamo pa tudi čednosti, ki se jih navadno ne zavedamo, in med te spadata skromnost in prevelika uslužnost, lastnosti, ki mnogokrat nikakor nista na mestu. Skromni smo, često sebi v škodo, uslužni tudi takrat, kadar ni treba, vsekakor pa smo vse preveč obzirni do tujcev in se vedemo, kakor bi bili tujci vse, mi pa nič. S tem ni rečeno, da ne smemo biti prijazni z njimi, da ne smemo biti uljudni in postrežljivi. Te lastnosti mora imeti pač vsakdo, ki mu je na tem, da se dvigne tujski promet, od katerega imajo pri nas tiho soči haska.

Uslužnost pa se ne sme izcimiti v hlapčevstvo, kar se pri nas vse prepogosto dogaja. Tujec nam je dobrodošel, skrbeti moramo za to, da jih privabimo čim več in da jim nudimo vse, kar bi jih utegnilo pridržati v naši sredi. Pri tem pa nam ne sme biti tujec vse, domačin pa malo ali celo nič. Da smo tujcu na uslugo, ne smemo zapostavljati domačina in tudi ne sebe. Ne pozabimo, da tujec vse vidi in opazuje. Ako uslužnost prekorači mejo, postaja hlapčevstvo, ki odbija.

Pretrana obzirnost nikakor ni privlačna, ker vzbuja pri tujcu dojem, da nam je vse in da si zato sme dovoliti vse. Zato tudi vidimo, kolikokrat tujci izrabljajo našo čisto pretirano gostoljubnost in se vedejo, kakor da bi bili oni tu gospodarji, ki jim je dovoljeno vse. Taki tujci nam ne morejo biti dobrodošli, ker nam več skodujejo ko koristijo.

Če kljub svoji skromnosti včasih nad nedostatkami v javnem življenju le dvignemo svoj glas, n. pr. kar se tiče stanja naših cest ali zunanosti stavb ali prometnih

Otvoritev muzeja

V nedeljo dopoldne bo otvoritev meščanskega dela pokrajinskega muzeja v mariborskem gradu. K tej svečanosti so povabljeni odlični gosti iz Maribora in Ljubljane. Slovesna otvoritev muzeja bo ob 11. uri. Po oficialnem delu bo ogled novo otvorenega muzeja.

Nov zdravnik na Tezmem

Z odhodom zdravnika dr. Cijana je bilo Tezno brez zdravnika. V zelo nujnih slučajih, ko je šlo za človeška življenja,

so morali klicati zdravnika iz mesta. Zato Tezenčani pozdravljajo prihod novega zdravnika g. dr. Janeza Ruprechta iz Ljubljane, ki bo z Novim letom odprl ordinacijo na Tezmem. Zdravnik dr. Ruprecht bo ordiniral v novi Jusovi hiši na Ptujski cesti.

kalamitet, se vedno sklicujemo na to, kaj poreče tujec, če pride k nam in vidi nedostatek. Torej: zaradi tujca se mora napraviti to in ono, zaradi njega naj se ceste tlakujejo in asfaltirajo pločniki, zaradi njih naj se pota pometajo in popravljajo fasade, zavoljo dviga tujskega prometa naj se uredi promenade in očistijo parki in odstrani plevel ob robu cest. Ali zaradi nas in naših someščanov vsega tega ni treba? Ali morda služijo pota le tujcu, ali so pločniki le zanj in so pročelja hiš grda le zanj, mar vidi polomljene pločve le on in se spotika ob kamne in slabo razsvetljenih ulicah na periferiji mesta le tujec, ki je prišel sem po opravkih ali na odih?

»Kaj poreče tujec!« Tako pravimo dan na dan, ko se obregnemo ob ta ali oni nedostatek in zahtevamo, naj se odstrani, kar nas bode v oči in naj se napravi, kar nam je potrebno. Do tujca imamo obzir, bojimo se, kaj si bo o nas mislil, ne brigamo pa se za to, kaj poreko domačini. Mariborčani, ki nosijo vse datjave in ki vse javne naprave služijo v prvi vrsti njim. Tujec nam je in nam mora biti dobrodošel in želeli si jih moramo vedo več. Jugoslovanski Meran pa ni samo zaradi tujcev. Saj Maribor ni morda velik hotel, v katerem so tujci vse, Mariborčani pa le natakariji in sobarice, čijih dolžnost je, da služijo tujcu za njegov denar! Kaj poreče javnost, kaj naši meščani, kaj naši davkoplačevalci, to mora biti v prvi vrsti za nas merodajno, kadar zahtevamo odpravo nedostatkov. Če se nam ugodijo to zgodi zaradi nas samih. Tujci so nam mili in dragi, toda občina ne bo investirala milijonov za javne naprave zaradi tujcev, ampak zato, ker to potrebujemo mi sami. Kar koristi nam, prihaja tudi tujcem v prid, in ne obratno!

so morali klicati zdravnika iz mesta. Zato Tezenčani pozdravljajo prihod novega zdravnika g. dr. Janeza Ruprechta iz Ljubljane, ki bo z Novim letom odprl ordinacijo na Tezmem. Zdravnik dr. Ruprecht bo ordiniral v novi Jusovi hiši na Ptujski cesti.

* Silvestrov večer Sokola Maribor-matica bo v Sokolskem domu. Nastopili bodo različni umetniki svetovnega slovesa. Predprodaja vstopnic pri »Putniku«.

Kultura

Razstava mariborskih likovnih umetnikov

Likovna umetnost je v Mariboru najmlajša umetnostna panoga. Razvila se je kot avtohtona tvornost šele po osvoboditvi in morala premagati vse začetne težkoče, predvsem seveda nerazumevanje nevezgajene javnosti. Težke boje je morala biti v teh dvajsetih letih; često je omagovala in obupavala, toda z mladeniško vero in vztrajnostjo se je kljub vsemu junaško vzdržala in krepko razvila. Maribora si brez likovne umetnosti in stalnih umetnostnih razstav sploh ne moremo več zamišljati. In prav letos, ob dvajsetletnici, smo doživeli največjo od vseh dosedanjih: Reprezentativno razstavo sodobne slovenske likovne umetnosti. Sedaj pa imamo od 8. do 24. t. m. v Beli unionski dvorani razstavo skupine mariborskih likovnih umetnikov: slikarjev Karla Jiraka, Maksa Kavčiča, Ivana Kosa in Zorana Mušiča ter kiparja Franca Ravnikarja.

Razstavljajoči umetniki pripadajo različnim generacijam in smerem, vendar je vsem skupno stremenje po sodobnem razvoju in napredku vstric s celokupno našo slovensko ter sploh evropsko likovno umetnostjo. Struj, ki so obvladale predvojno, vojno in prvo povojno dobo, v njihovih delih ni, kvečjemu so posamezni elementi, ki izvirajo iz njih. Zato tudi ni problematičnega eksperimentiranja, temveč zdravo iskanje zadnjega dozoretega ter dognanja notranjih hotenj. V tem oziru čutimo, kakor na vseh razstavah naših umetnikov, tudi na tej po-

membne elemente napredka. Na njej so razstavljena dela, ki prenesejo strožjo izbiro in bi se mogla brez strahu pokazati tudi v večjih in kritičnejših kulturnih centrih. Nekateri izmed razstavljalcev so se tudi dejansko že uveljavili na večjih razstavah v naši domovini in izven nje.

Slikar Karel Jirak, močna in razgibana osebnost, se nam je predstavil z desetimi olji; devetimi krajnami in enim portretom. Njegova razvojna pot je vodila skozi razne struje in se v zadnjem času nekako ustalila v impresivnem realizmu, odvisnem — kakor vsaka impresija — od razpoloženj, ki se pri njem naglo in krepko menjavajo. To daje njegovim delom razgibanost in raznolikost ter povzroča skoraj na vsaki novi razstavi kaka presenečenja. Danes ga moramo šteti med naše krepkejšie slikarske individualnosti. V nekaterih njegovih slikah, kakor so »Most čez Vipavo«, »Buccintoro v Benetkah« itd., prevladujejo mehka, lirčna razpoloženja, ki dajejo tudi krepko karakterizacijo slikane pokrajine; v drugih, zlasti »Večeru na Griču«, prevladuje bolj epični moment, dočim predstavlja »Jesenska krajina« močno dinamiko in krepke, skoraj smele poteze. Kljub realizmu pa Jirak ni pripovednik, ampak se bolj nagiba k čistemu slikarstvu, ki mu je barva glavno izrazno sredstvo.

Maks Kavčič, ki se sedaj komaj drugič predstavlja Mariboru z večjo ko-

lekcijo, pripada mlajši generaciji, ki teži k idealom zahodnega slikarstva na izhodu iz impresionizma. Njegova umetnost, ki je tudi zgrajena na barvi, učinkuje večinoma bolj dekorativno, dvočimenzionalno, kar izpričujejo najbolj »Tihožitje« in »Rože«, pa tudi nekatere druge. Ves drugačen pa je v tempera-sliki »Ulica v Pragi«, svojem morda najbolj dognanem delu na tej razstavi, kjer je dosegel globino in tudi v intonaciji dobro podano doživetje predmeta. Med krajinskimi olji pa moramo kot prvo omeniti »Kočo ob Dravi«, v kateri je posrečeno izraženo bistvo pokrajine, časa in položaja. Kavčič je še mlad, od začetku dozorevajoče poti in se bo gotovo še krepko razmahnil.

Ivan Kos je naš najbolj vsestranski slikar. Njegova pot je bila nenavadno razgibana; iz impresionizma je krenil v ekspressionizem in od tu v realizem, včasih celo v naturalizem. Kos je v prvi vrsti pripovedovalec, dasi hoče učinkovati včasih tudi z barvo. V njegovih delih so često skrite ideje, ki ga prešinjajo. Da spričo take razgibanosti ni ustvarjal vedno kvalitetnih umetnin, je razumljivo. Vendar je med njegovimi stvaritvami mnogo uspešnih del nadpovprečne vrednosti. Največ je dosegel nedvomno v akvarelu in tu zopet v akvarelnem portretu, ki je ena najtežjih slikarskih zvrsti. Na tej razstavi je njegovo zelo posrečeno delo akvarel »Mak«, med olji so najboljše »Hiše v pokrajini«, med lesorezoma je pa boljši »Most v Veroni«.

Zoran Mušič je med vso skupino najbolj čist samoslikar, ki mu je kolorizem na impresivni podlagi glavno iz-

razno sredstvo, dasi so v nekaterih njegovih delih pomešani tudi rahli ekspresivni elementi. Njegove slike so kompozicije njegovih estetičnih in kolorističnih hotenj, zato v njih ne smemo iskati realizma ali celo »podobnosti« z izbranim objektom. Objekt mu služi le kot zunanje sredstvo ustvarjalnega hotenja. Z risbo in barvo doseže tako razgibanost in notranje ter zunanje ravnotežje. Maji kolorist je v portretih, kjer mora dati koncesije temeljnemu namenu in pomenu čistega portreta. Toda pokazal je, da popolnoma obvlada tudi to zvrst slikarstva. Najbolj dognan je njegov portret ge. M. Mušič je edini, ki se ukvarja v Mariboru tudi z gvaši. Primer njegovih močnih gvašev so na tej razstavi »Čoln«.

Kipar Fran Ravnikar se dosedanjim razstav navadno ni udeleževal in se tudi ustvarjalnemu delu sploh ni posvečal z večjo intenzivnostjo. Sedaj razstavljena dela dokazujejo, da je bila to velika škoda, kajti z vztrajnejšim delom bi se bil lahko uvrstil med naše prve mojstre. Zato ima vse potrebne pogoje; veliko strokovno znanje, smisel za linijo in kompozicijo sploh in tudi umetniško ustvarjanje. Razstavil je velik kip »Dekle« v bronu, namenjen za ljudsko samopomoč, ki učinkuje tako po kompoziciji, kakor po izvedbi. Poleg velikega kipa je izvrsten njegov portret »Glava« v mavcu. Razen tega razstavlja še portretni relief in osnutek za kovance.

Razstava tako lepo in dostojno reprezentira razgibano skupino razstavljalcev in zasluži večjo pozornost Maribora, kakor je je doslej deležna. R. R e h a r.

Jubilej mariborskega obrtnika

Nedavno je slavil 30-letnico obrtniškega delovanja ugledni in priljubljeni mariborski krznar g. Peter Semko. Že 30 let se izpopolnjuje v krznarski stroki, zato pa ga cenijo kot izvrstnega strokovnjaka, ki se je v krznarstvu strokovno izobraževal tudi v Parizu. Jubilar pa ni znan samo kot odličen krznar, marveč je priljubljen tudi zaradi svoje šegavosti in odločne narodne zavednosti.

Radio postaja v Mariboru?

Koliko lepša bi bila proslava 20-letnice osvobodjenja v Mariboru, ko bi sodelovala tudi že tako dolgo obljubljena radijska postaja na severni meji. Ustanovitev radijske postaje v Mariboru bi bila najlepši spomenik ob tako pomembnem jugoslovanskem jubileju. Slovenska beseda in slovenska pesem sta na severni meji nujno potrebni, čemur pač ne bo nihče oporekal.

Zeiss Punktal očala

najlepše darilo za Božič

Samoprodaja:
Dipl. optik E. PETELN
Maribor, Grajski trg 7

Po praznikih brezplačna preiskava oči in zamenjava očal.

m. Trgovine jutri ves dan odprte. Združenje trgovcev za mesto Maribor sporoča, da bodo jutri trgovine v mestu ves dan odprte.

m. Izprememba posesti. Stanislava Baltič je na Rosenbergovem posestvu kupila od mestne občine parcele za 16.280 dinarjev, Marija Frangeš pa za 16.994 dinarjev. Zobozdravnik dr. Sedaj je kupil od bančnega ravnatelja iz Semmeringga stavbno parcelo v Dvořakovi ulici za

Srajce, kravate, pižame, nogavice, rokavice, zimsko perilo v veliki izbiri.

Avgust Hedžet, Maribor. Alkesandrova cesta 9.

170.000 dinarjev. Krojaški mojster Zidarč je na banovinskem posestvu v koroškem predmestju kupil parcele za 113.545. Pokojninski zavod v Ljubljani pa od Amalije Paternost in Stanka Ambrožiča parcelo v Krekovi ulici za 172.000 dinarjev. Mestni uslužbenec Henrik Žorž je prodal Katarini Janšek parcelo v magdalenskem predmestju za 26.500 dinarjev.

Aga Baltic Radio

zanesljivi švedski radijski aparat
Samoprodaja za Maribor in okolico

Radio Godec

Kralja Petra trg 6
(Pačič pokojninskega zavoda)

m. Sestanek mariborskih trgovcev. V prostorih Združenja trgovcev v Mariboru je bilo lepo uspelo zborovanje, na katerem je predsednik združenja železniških uradnikov govoril o težavah v železniškem prometu. O smernicah sedanje prometne politike je razpravljaj višji železniški kontrolor g. Žužek. Referatoma je sledila zanimiva debata, v katero so posegli mnogi mariborski trgovci in

Tedaj od urarja in juvelirja M. Ilger-jev sin, Maribor, Gosposka 15. Prodaja tudi na obroke.

doudarjali, da je treba v Mariboru kot obmejnem mestu železniški promet čim bolj izpopolniti. V ta namen naj se ustanovi poseben odsek trgovcev in zastopnikov železniške uprave, ki bo proučil vse dane možnosti.

m. Plemenita akcija strokovne organizacije. Podružnica NSZ v Mariboru je izvedla akcijo za obdaritev revnih otrok delavskih družin. S podporo raznih dobrih ljudi je NSZ akcija uspela in bo v nedeljo, 18. t. m., popoldne ob 17. uri obdarovala 108 delavskih otrok. Pri prireditvi, ki bo v veliki dvorani Narodnega doma, bo izvajan tudi lep program in nastopijo prvič mali tamburaši.

m. Banovinska turistična seja v Mariboru. Odbor banovinskega turističnega sveta ima svojo sejo v Mariboru v ponedeljek, 19. dec., dopoldne. Poleg tekočih poslov bo odbor obravnaval o načrtu dela pri pospeševanju turizma s posebnim ozirom na stanje in potrebe turističnih krajev na področju bivše mariborske oblasti ter o aktualnih nalogah pri pospeševanju zimskega sporta glede na interese turizma.

m. Ker je ukradeno perutnino prodajala, je policija na mariborskem trgu aretirala 36-letno Marijo Kosi od Sv. Lenarta v Slovenskih goricah. Pri zaslišanju je priznala, da je pri treh posestnikih v Sv. Lenartu ukradla večje število kokoši in jih v Mariboru prodajala.

m. Umrli so v Mariboru 73-letna delavčeva žena Marija Potočnik, 26-letna tkalka Marija Pliberšek, 60-letna vdova po orožniškem naredniku Uršula Aprisnig, 23-letna delavčeva žena Jožefa Uran, poldrugoletni delavčev sin Mirko Gajšek, 61-letni trgovec Ernest Zelenka, 54-letna prevžitkarica Katarina Sevšek, 83-letni zasebnik Jurij Pogoreutz, 94-letna zasebnica Ivana Rotter, 79-letni preužitkar Matija Rezman, 76-letna preužitkarica Neža Toš in 62-letni posestnik Jurij Kapun.

Božična darila!

Josip Janko

urar, juvelir

Najceneje!
Maribor, Jurčičeva ulica 8

m. Prva gledališka predstava v novem gasilskem domu v Studencih bo v nedeljo ob 16. s petjem in godbo v štirih dejanjih: »Požarnikova sestra«. Kdor se hoče dobro zabavati, naj posesti to predstavo.

m. Ljudska univerza. V ponedeljek, 19. dec., predava s pomočjo lepih skopičnih slik priljubljeni planinski pisatelj prof. Janko Mlakar o potovanju na Etno in Vezuv.

Damsko perilo, nogavice, rokavice, razne garniture, pletenine itd.
Avgust Hedžet, Maribor. Alkesandrova cesta 9.

m. Okradeni gostilničar. Gostilničarju Francu Blaževiču iz Mlinske ulice 15 je nekdo ukradel dve sukni. Za tatom ni nobenega sledu.

m. Nepošten podnajemnik. Pri Francu Beršaku v Studencih je stanoval podnajemnik T. Ko se je ta odselil, je Beršak ugotovil, da mu je ukradel par ženskih čevljev. T. je tatvino priznal in izjavil, da je ukradene čevlje zastavil.

Preproge

Persija, Smyrna, Boucle, juta, kokos, vse velikosti najceneje.

Oglejte si izložbo pri
»Olnava« F. Navak, Jurčičeva št. 6

m. Predavanje o angleški radiofoniji. Pretekli četrtek je pred nabito polno dvorano v realki predaval lektor angl. jezika na zagrebškem vseučilišču Mr. Crissold o ustroju in pomenu angl. radia ter o njega vlogi pri oblikovanju miselnosti angl. javnega mnenja. Odlični gost, diplomiraneč oxfordске univerze, je zlasti poudarjal demokratično smer omenjene institucije. Omenil je tudi važno vlogo

Na dostojnejša darila od urarja in juvelirja M. Ilger-jev sin, Maribor, Gosposka ulica 15. Prodaja tudi na obroke.

go v smeri približevanja prijateljskega inozemstva angl. občinstvu, pri čemer je podčrtal odličen uspeh, ki ga je dosegel pred mesecem dni koncert jugosl. akademskega pevskega društva Mladost-Balkan. Zahvalil se je mlademu znastveniku predsednik tuk. angl. kluba g. prof. dr. J. Kotnik.

* Oficirska menaža v kasarni Vojvoda Putnika, Stritarjeva ul. 30, bo s 1. jan. 1939. oddana v zakup. Mesečni obrat okoli 14.000 din. Pogoji so razvidni v pi-

ALI MOREMO KOŽO POMLADITI!

Poskusite vendar tudi hranilno Solea-kremo pa Vas bo elastična mehkota Vaše kože takoj prepričala.

sarni intendanta 32. artilj. polka, Stritarjeva ul. 30. Pismene ponudbe in kavicija se sprejemajo do 28. dec. 1938 do 10. dop.

* Iz društva mariborskih upokojevcov. Društveni odbor vabi uljudno člane, aktivne drž. in samoupr. nameščence z njihovimi družinami, na društveno božičnico, ki bo v sredo, 21. dec., v Gambri-novi dvorani ob 8. uri zvečer. Obdarovanje revnih društvenih članov, petje, godba in drugi nastopi. Gostje dobrodošli!

* Družba sv. Cirila in Metoda sporoča, da je cena v predprodaji pravkar izišlega »Kočevskega Zbornika« za mehko vezan izvod 80 din, v celo platno 100 din. Po Novem letu bo cena povišana za 20 din. Naroča se pri vodstvu CMD, Beethovnova 2, Ljubljana. Poština znaša za priporočeno pošiljko 7 din, za vezano knjigo 9 din.

Božična darila

najceneje pri

BUREŠ FRANJO

urar, juvelir in optik, Vetrinjska ul. 26

* Priložnostni nakup briljantov pri Anton Kiffmann-u, Aleksandrova 11.

* Vsi, ki želite silvestrov večer preživeti v prijetni domači zabavni družbi, pridite letos v Narodni dom, kjer vam bo Jadran pripravil res lep zaključek starega leta. Dobra in cenena postrežba je pri Jadranu v navadi. Pridite!

* Trgovine na božično nedeljo. Ponovno opozarjamo, da ostanejo trgovine v mestu Mariboru na božično nedeljo, t. j. dne 18. decembra t. l. odprte ves dan. — Združenje trgovcev za mesto Maribor.

Prinašamo najnovejše kvalitetno blago v damskem in moškem perilu.

Avgust Hedžet, modna trgovina, Maribor, Aleksandrova cesta 9.

* Čajanke bo prirejal ISSK Maribor počenski od jutri, 18. t. m., vsako nedeljo in praznik od 4. do pol 7. popoldne pri »Orlu«. Take vrste prireditev so se priljubile in postale splošno popularne v vseh večjih mestih. Zato bo naša publika gotovo z veseljem vzela na znanje to novost, ki ji bo krajšala puste nedeljske popoldneve.

Din 30

samo vas stane 1 liter najljubljenejšega likerja! — Holandski esenci za likerje, rum in alkohol. Drogerija KANC.

* Gostilna Krempl, furež, divjačina.

* Tiskovna založba v Mariboru je sprejela na roke svojega predsednika g. dr. Miloša Vauhniko zahvalo iz pisarne Njegovega Veličanstva kralja Petra II. za lepo mladinsko knjigo prof. Gustava Šilaha »Beli dvor«, katero je tudi Njeg. Veličanstvo sprejelo v svojo knjižnico.

* Akademski ples 5. I. 1939. pod pokroviteljstvo častnega damskega komiteja priredi Akademski podpora za druga.

Uro! Iz strokovne trgovine M. Ilger-jev sin, Maribor, Gosposka ulica 15. Prodaja tudi na obroke.

* Brez težav deluje Darmol. K temu prijetnost pri uporabi; nobenega kuhanja čajev, niti požiranja kroglic in ne grenkih soli. Darmol je okusen kakor čokolada. Ne poskušajte z nepreizkušanimi preparati, temveč uredite svojo prebavo s priljubljenim odvajalnim sredstvom Darmol. — Dobi se v vseh lekarnah. Reg. 25. 801/37

Objava.

Na objavo (Kundmachung) firme PERC OTO v Mariboru, nanašajočo se na zastopstvo Hohnerjevih harmonik, moramo pibiti, da smo zastopstvo teh harmonik opustili iz lastnega nagiba, ker smo prevzeli GENERALNO ZASTOPSTVO ITALJANSKIH TVORNIC HARMONIK »ELETTRA« - CASTELFIDARDO ITALIJA. S tem ni imela več HOHNER harmonika v Mariboru nobenega zastopstva in je bilo isto oddano g. Oto Percu, ne pa zato, kakor pravi imenovana objava, da bi bila tvrdka Oto Perc specialna trgovina za harmonike, mi pa ne, ker so italijanske harmonike ravno tako in že od nekdanj svetovno znane.

Generalno zastopstvo italijanskih harmonik

„ELETTRA“

Castelfidardo - Ancona - Senigallia
V. WEIXL IN SINOVA - MARIBOR

* 2. (božična) štev. »Družabnika« izide 20. t. m. Ob tej priliki izjavlja konzorcij »Družabnika«, da nima g. H. Rebolj z listom nikakih stikov več.

* V proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije priredi društvo »Nanos« v soboto, 7. januarja, v vseh prostorih Narodnega doma »V. Primorski ples«. Ker je čisti dobiček prireditve namenjen predvsem v humanitarne in socialne svrhe društva, naprošamo vse nacionalne in narodno-obrambne organizacije, da ta dan ne prirejajo drugih prireditev. — Odbor.

* Budilke po din 39.— pri Antonu Kiffmannu, Aleksandrova cesta 11.

Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ul., tel. 28-12; lekarna pri Angelju varuhu, Aleksandrova cesta, tel. 22-13.

Kino

* Grajski kino. »Florentina« Paul Hörgiber in Geraldina Katt. Film posnet v sončni Dalmaciji.

* Esplanade kino. »Madame Bovary«, prekrasni vefilm. Pola Negri. Film je v nemškem jeziku.

* Union kino. »Rdeča plesalka«, remek delo francoske produkcije. Nedeljo pol 11. matineja.

* Zvočni kino Pobrežje. 17. in 18. dec. »Vse za ljubezen«. Magda Schneider Paul Kemp.

Mariborsko gledališče

Sobota, ob 20: »Kralj na Betajnovi«. Red C.

Nedelja, ob 15: »Prevara«. Znižane cene. Ob 20: »Hudičev učence«. Znižane cene. Zadnjič.

Ponedeljek: Zaprto.

Torek, ob 20: »Aida«. Red A.

Najnovejša slovenska opereta »Vse za šalo«, je pristno delo naših umetnikov Gorinška in Jiranka. Začetek na Jadranu (ob morju in v hotelu), konec v planinskem letovišču. Šaljivi zapletljaj se ob koncu veselo razpletajo. To novost pripravljaja mariborska opereta v Harastovičevi režiji za Božič.

Gospodarstvo

Zakaj nima Št. Ilj domače elektrike? Verificirani državni rekordi v plavanju

ŠT. ILJ SI ŠE PO 20 LETIH OSVOBODENJA SVETI Z ELEKTRIKO IZ NEMČIJE. — KAJ JE S SVOJEČASNO OBJUBLJENIM VODOM ZA SV. LENART IN ŠT. ILJ?

V gospodarskem življenju dlakocepstvo nikakor ni na mestu. Vendar pa vprašanje električne razsvetljave v Št. Ilju in nekaterih predelih Slovenskih goric že dalj časa ne pride do zadovoljive rešitve. Brez dvoma vsakogar zelo začudi dejstvo, da si Št. Ilj po 20 letih osvobodjenja še vedno razsvetljuje svoje domove in ceste z elektriko iz Nemčije oz. bivše Avstrije. Dobavo toka v Št. Ilju posreduje tamošnja električna zadržka, ki dobiva električni tok iz nemške elektrarne iz Ehrenhausna, na kar jo menda veže posebna pogodba o dobavi. Krajevni činitelji so sicer že večkrat pokrenili akcijo, da dobijo Št. Ilj in še drugi kraji v bližnji okolici električni tok domačega izvora. To svojo akcijo so naslonili na nekatere jako tehtne argumente, med katere je treba prav resno šteti sam državni in narodnostni interes. Žal, doslej akcija še ni rodila nobenega uspeha.

Ko se je svojčas postavil vod do bavninskega posestva na Svečini, je padla prvič resnejša obljuba, da bo ta vod falskega toka podaljšan do Sv. Lenarta in do Št. Ilja. Tako bi prišle Slov. gorice vključno s Št. Iljem do domačega toka, ki bi verjetno bil tudi cenejši nego oni, ki ga sedaj dobiva Št. Ilj iz Nemčije.

Poleg tega pa bi s tem bili položeni temelji in dana možnost za sistematično elektrifikacijo Slov. goric in še dalje do Prekmurja. Važen gospodarski problem pa je za nekaj let zaspal, dasi bi ga bilo mogoče rešiti s skromnimi sredstvi, ker bi bila morda falska elektrarna sama pripravljena, zgraditi in postaviti potreben glavni vod za Slov. gorice.

Pogodba, ki veže šentiljsko električno zadržko z elektrarno v Ehrenhausnu, nam sicer ni znana. Vendar pa v nobeni obliki ne more biti ovira ter bi tudi ne smela biti ovira, da bi Št. Ilj ne prišel do toka domačega izvora. Vsakomur je vendar dovolj jasno, da je treba zlasti v obmejnih krajih dati vsaki najmanjši stvari še prav poseben poudarek domačega izvora, kar velja zlasti v gospodarskem oziru. Zakaj v tem pogledu je treba enkrat za vselej spremeniti sentimentalne nazore, češ da v obmejnih krajih zadošča samo živa domača beseda; ne, to je premalo in ne more odtehtati tujih vplivov. Nujno potrebno je, da so predvsem obmejni kraji gospodarsko neodvisni; v to poglavje pa nujno spada tudi vprašanje izvora električnega toka v Št. Ilju, zaradi česar se še posebno kaže v vsej svoji aktualnosti.

Agrarna reforma na Madžarskem

Madžarska je danes menda še edina država v Evropi, kjer vladajo v zemljiški posesti izraziti fevdalni odnosi. Pritisk malih kmetov, bajtarjev in kmečkega proletariata pa je iz leta v leto vedno silnejši, tako da se bo končno morala madžarska aristokracija, ki je lastnica ogromnih zemljiških kompleksov, vdati in pričeti z delovnim narodom deliti zemljo. Doslej se je še vsaka vlada zahtevalam delovnih množic po zemlji spretno izognila z obljubami. Podoba pa je, da gre sedaj zares. Sedanja vlada je že izdelala primeren načrt o razdelitvi zemlje ter o delni agrarni reformi. Zanimivo pa je, da

je tudi ta načrt zelo »diplomatski« sestavljen. Za enkrat bo padla pod agrarno reformo samo zemlja, ki je last tujih državljanov, Židov, delniških družb in bank. Madžarska aristokracija pa bo še nadalje ostala lastnica večine zemljišč. Madžarska agrarna reforma pa se bo verjetno izvedla pod popolnoma drugimi vidiki, kot so to svoječasno storile druge države. Veleposestva se bodo namreč razdelila na manjše komplekse, ki pa ne bodo prišli v zakup pod gotovimi pogoji, ki bodo najemnika vezali, ne da bi si s tem vlada odtegnila pravico do svobodnega razpolaganja z zemljišči.

Gospodarski položaj nove ČSR

Češkoslovaški gospodarstveniki so že tudi statistično obdelali položaj v novih mejah Češkoslovaške. Češkoslovaška je po okrnitvi še v naprej ohranila svoj agrarno-industrijski značaj. Na sedanjem teritoriju Češke je 37,17% vsega prebivalstva zaposlenega v industriji in obrti, 27,8% pa v kmetijstvu. Na celotnem teritoriju nove republike pa je v industriji in obrti zaposlenih 31,99% prebivalstva, v kmetijstvu pa celo 73,63%, ker sta namreč Slovaška in zlasti Podkarpatska Rusija izrazitejši agrarni pokrajini. Strokovnjaki zato že sedaj predlagajo, da se

najde med industrijo in kmetijstvom primeren način sodelovanja, ki naj bi dobil izraza zlasti v zunanji trgovini nove republike. Ob okrnitvi je ČSR izgubila predvsem precej svoje industrije, in sicer 76% steklarske industrije, 66% industrije glasbil, 63% industrije igrač, 59% tekstilne in 51% papirne industrije. Te ogromne izgube nameravajo sedaj nadoknaditi na ta način, da se bo povečala in izpopolnila ostala industrija, zlasti ona, ki je urejena na električni pogon, zakaj ČSR je po okrnitvi izgubila tudi svoja najmočnejša težišča premoga, ki so bila pred tem najvažnejša pogonska sila za večino industrije.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

101

Zgodba mojega življenja

Tudi kralj Karol je bil nad Donavo očaran. Sedel je v svojem naslanjaču na krovu jahte in zadovoljno strmel v pokrajino. Posebno je pa bil navdušen, kadar je zagledal na obzorju obrise ponosnega dela pri Černi vodi, ogromnega mostu, ki ga je sam zgradil. S tem mostom je zvezal Dobrudžo in Črno morje s svojo deželo in tako tudi z evropskim kontinentom.

Ako mislim na tiste dneve, se moram zopet spomniti Aunty. Ta mnogostranska žena je imela, kakor vsak velik človek, tudi svoja čudaštva. Vidim jo stati na terasi nalašč zanjo zgrajene hišice na enem izmed dolgih pomolov v Constanzi. Tam stoji v svojem talarju podobnem belem oblačilu in njeni beli lasje vihrajo v vetru. V nasprotju z njenim možem, ki ga ni maral, je gojila Carmen Sylva naravnost romantično ljubezen do morja in je kot ena zelo redkih ljudi uživala v vetru.

Aunty ni hotela nikoli vso noč držema spati in šla je včasih, ko so vsi drugi počivali, ven na teraso ter opazovala ladje. Kakor prikazen je tavalja z beloro v roki, ali pa po megaionu pošiljala blagoslov odhajajočim ladjam. Nekoč sem živela z Aunty deset dni v njeni čudoviti hišici ob morju, katero sem pozneje podedovala.

Kakor povsod na svetu, je vzbudilo tudi v Romuniji prvo letalo nepopisno zanimanje in napeto pričakovanje. Spominjam se velike množice, ki se je zbrala na dirkališču ob priliki prvega poleta Blériota pri nas.

Vsa Bukarešta je prišla, da vidi to čudo. Naši otroci so bili silno navdušeni.

Uresničenje sanj, ki jih je sanjal že Leonardo da Vinci, je dvignilo Aunty v razpoloženje najvišje vznemirjenosti in zgovornosti. Vse se je zbiralo okoli nje, da bi slišalo pesniško kraljico. Stric jo je pa poslušal z mešanimi čustvi in je malo dvomil v praktičnost nove izdajbe. Teško se je sprijaznil z novotarijami, vendar se je pohvalno izrazil o junaku dneva.

Približno v istem času se je posrečilo tudi Romunu Vilaiuciju nekaj poletov z letalom, ki ga je sam konstruiral. Po nesrečnem naključju je pa zadela tudi njega, kakor tedaj toliko drugih, nenadna smrt na nekem polju med Ploestijem in Campino. Njegovo ime stoji na častni listi naših pionirjev.

Pri Blériotovem poletu v Bukarešti sta bila navzoča tudi Wilhelm von Wied in njegova žena Zofija, rojena princesa Schönburg. Zofija, katere stara mati je bila Romunka, je uživala posebno Auntyno naklonjenost. Njena poroka s princem Wiedom je bila njeno delo, ker je hotela, da ji postane sorodnica. Zofija je preživela doberšen del mladosti v Fantaneli, na nekem romunskem veleposestvu njene rodovine in je prišla že kot otrok, ker je zgodaj izgubila starše, v Auntyno zaščito. Bila je zelo inteligentna, nadarjena in močno muzikalična. Wilhelm pa je bil lep mlad mož.

Njima je zasanjala Aunty veliko vlogo. Hotela ju je spraviti na albanski prestol. Pridobila je za ta načrt tudi strica, in meseca septembra leta 1913. je bila vsa stvar že tako daleč, da je dobil Take Jonescu iz Rima, Pariza in z Dunaja privoljenje za izvolitev princa Wil-

Sport

Jugoslovanska plavalna zveza je verificirala sledeče nove državne rekorde, dosežene v okviru dvoboja z Italijo v plavalnem basenu »Ausonia« v Trstu:

10. septembra 1938:

100 m prosto: I. Smolik (Viktoria, Sušak) 1.15.1.

400 m prosto: D. Beara (Jadran-Split) 5.54.4.

4×100 m prosto: reprezentanca Jugoslavije (Mica Radmanovič, Inge Smolik, Neda Krmpotič D. Beara) 5.09.7.

200 m prosto: Najla Orlič (Jug-Dubrovnik) 3.25.4.

24. septembra 1938:

500 m prosto: B. Žižek (Jug-Dubrovnik) 6.28.4.

800 m prosto: B. Žižek (Jug-Dubrovnik) 10.32.5.

100 m prosto: B. Žižek (Jug-Dubrovnik) 13.14.8.

1500 m prosto: B. Žižek (Jug-Dubrovnik) 19.48.9.

4×100 m prosto: reprezentanca Jugoslavije (Zmaj Defilipis, Branko Žižek, Boris Potočnjak, Lovro Štakula) 4.17.1.

25. septembra 1938.

300 m prosto: B. Žižek (Jug-Dubrovnik) 3.42.4.

400 m prosto: B. Žižek (Jug-Dubrovnik) 4.56.5.

4×200 m prosto reprezentanca Jugoslavije (Branko Žižek, Oktavian Mini, Boris Potočnjak, Zmaj Defilipis) 9.29.9.

S to listo je izpopolnjen seznam naših plavalnih rekordov, ki pa vendarle ne nudi prave slike naših najboljših plavalcev.

Svečana izročitev pokala Nj. Vel. kraljice Marije v Budimpešti

V nedeljo, 18. t. m., ob 16. bo v slavnostni dvorani madžarskega Ministrstva za telesno vzgojo naroda svečana izročitev srednjeevropskega pokala, ki ga je poklonila Nj. Vel. kraljica Marija in ki so si ga osvojile zastopnice madžarskega sporta z zmago nad Poljsko. Slovesnosti bodo prisostvovali zastopniki obeh vlad, zastopniki sportnih forumov itd.

Danes zvečer bo plenarna seja komiteja, ki vodi tekmovanja za ta pokal; reševalo se bo vprašanje sprejema novih članov, za kar se doslej potegujejo Nemčija, Švica in Romunija. V slučaju pritegnitve teh držav v konkurenci bo nastalo iz nje že skoro prvenstveno tekmovanje za naslov prvaka Evrope, saj bodo sodelovale: Poljska, Madžarska, Italija, Nemčija, Švica, Češkoslovaška, Romunija in Jugoslavija.

Rezultati letošnjega tekmovanja so sledeči: Češkoslovaška: Jugoslavija 4:1, Poljska: Češkoslovaška 5:0 (ČSR je predala tekmo brez igre), Italija: Avstrija 4:1, Madžarska: Italija 3:2, Poljska: Madžarska 2:3. Vsa tekmovanja so se odigrala v prvoimenovani državi.

s. Sportni odnošaji med Češkoslovaško in Nemčijo so zopet vzpostavljeni.

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam 2396.66—2411.26, Berlin 1763.73—1780.61, Bruselj 742.94—748.01, Curih 996.45—1003.52, London 205.85—207.91, New York 4377.26—4413.57, Pariz 115.77—117.21, Praga 150.69—151.79, Trst 231.19—234.28.

Effekti. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 462—465, 6% dalm. agrarji 88—89, 6% begl. obvez. 89—90, 7% stab. pos. 97—99.50, 7% inv. pos. 99.50, 7% Blair 89—91, 8% Blair 95—97. Delnice: Narodna banka 7800, Trbovlje 180—185, Jadranska 350.

ČEŠKOSLOVAŠKI NOGOMETNI SODNIKI GROZE S »ŠTRAJKOM«

V češkoslovaških sportnih krogih je živahna diskusija glede samostojnosti nogometnih sodnikov. Komisija Češke nogometne zveze se je izjavila, da naj ostane tudi vnaprej sedanje stanje, delegati različnih okrožij pa zahtevajo, da se pri okrožnih upravah določijo posebne sodniške filiale. Sodniki odbijajo te zahteve ter zahtevajo tudi vnaprej svojo neodvisnost. Na tajni seji so celo sklenili, da bodo štrajkali, ako njihovim zahtevam ne bodo ugodili. Ako pride res do stavke sodnikov, ni izključeno, da bodo radi tega za nekaj časa morali prekiniti odigranje nogometnih tekem.

V BEOGRADU TRENIRAJO NA POKRITIH IGRIŠČIH

Beograjski teniški klub je dal renovirati igrišča na Seimišču, kjer bodo odslej lahko vsi beograjski in nekateri igralci iz Zemuna in Pančeva stalno trenirali, tako da bodo obdržali svojo formo za pomladansko prvenstvo.

s. Sportnike in prijatelje sporta opozarjamo na družaben sestanek ISSK Maribora, ki bo jutri od 16. do pol 19. v veliki dvorani hotela »Orel«.

s. Tenis. Plougman, ki je v semifinalu za pokal švedskega kralja Gustava V. porazil Francoza Boussusa, je sedaj izgubil proti Bolelliu s 6:1, 2:6, 6:1; Šved Rohlsen je dobil proti Brugnonu 3:6, 8:6, 6:3, v dublu pa sta Rohlsen-Borotra premagala par Bolelli-Boussus 6:1, 6:4.

s. Ferencvaros bo po gostovanju v Zagrebu proti Hašku igral še proti SK Baťa v Borovem.

s. Slovaška plavalna zveza je sklenila, da bo razveljavila vse plavalne rekorde, ki so jih dosegli Židi. Tudi v bodoče sportni uspehi Židov ne bodo več upoštevani, temveč se bodo šteli kot rekordi oni rezultati, ki jih bodo dosegli najboljši placirani arjci.

chelma von Wieda za albanskega kralja. V oktobru je odpotovala dvojica v Drač in se spustila v pustolovščino. Zofija se je lotila tega podjetja navdušeno, neromantični in molčeči Wilhelm pa nekoliko vznemirjeno in plaho.

Nesrečen konec tedaj pozornost vzbujajoče pustolovščine je plačal knez Wied z vsem svojim premoženjem.

Pred rojstvom svojega šestega — in zadnjega — otroka se nisem počutila tako zdravo, kakor sicer in sem za časa obiska pri mami rabila celo zdravnika. Mircea je bil rojen meseca januarja leta 1913. Po njegovem rojstvu si nisem tako kmalu opomogla in sem ostala še tri mesece v postelji.

Z veseljem sem sprejela tedaj obisk Leile Hamiltonove, simpatične Angležinje, katere mož je prišel po poslih skupaj z njo v Romunijo. Bila je vsak dan pri meni in mi je olajšala samoto bolezni. Pa tudi stric me je obiskoval kadar koli je le utegnil. Navadno je prihajal zvečer ter mi pripovedoval o svojih težkočah v politiki. Njegovo pripovedovanje me ni nič več dolgočasilo.

To je bilo za časa prve balkanske vojne, in nekateri naši politiki pod vodstvom Take Jonesca so trdovratno zahtevali vstop Romunije v vojno proti Turkom ob strani Srbov, Črnogorcev, Bolgarov in Grkov. Zelo sem se bala, da se bomo zapletli v vojno še preden bom mogla iz postelje. Nisem si mogla zamisliti, da bi ležala v času, ko bodo naše čete korakale v boj.

(Dalje sledi.)

Ma' polož dar domu na o'ar!

Sah

Komplikacije okoli svetovnega prvenstva

SPOR MED DR. ALJEHINOM IN »AVRO« DRUŽBO ZAVOLJO SVETOVNEGA PRVENSTVA. — GROŽNJE PROTI DR. ALJEHINU, ČE BI NE IZPOLNIL OBVEZNOSTI POGODBE Z »AVRO« DRUŽBO.

»Avro« turnir na Nizozemskem je bil nekak izborni turnir, v katerem naj da realni rezultat novega kandidata za match za svetovno prvenstvo, in sicer kljub temu, da je svetovni šahovski savez FIDE določil za svojega kandidata Salo Flohra, ki ga je usoda in smola vrgla na »Avro« turnirju na konec tebele. Zaradi najboljšega rezultata je postal po »Avro« turnirju kandidat 22letni Estonec Pavel Keres, ki se je pričel že v Amsterdamu takoj pogajati z dr. Aljehinom za bodoči match. Zanimivo je, da bo ta match, čigar termin še ni jasno določen, tudi financirala radiodružba »Avro«. Vendar pa je prišlo pri pogajanjih med Keresom in »Avro« družbo na eni ter dr. Aljehinom na drugi strani do zapletljajev, ki še niso rešeni. Pogajanja so se sicer natezala do mučne situacije, dokler naposled niso končala v neizvestnosti ozir. z grožnji, ki jo je naperila »Avro« družba proti dr. Aljehinu. Dr. Aljehin je bil namreč pred pričetkom »Avro« turnirja podpisal zaradi »ekstra« honorarja pogodbo, po kateri se obvezuje, da bo z onim, ki bo dosegel na turnirju najboljši rezultat, igral v okviru »Avro« organizacije match za svetovno prvenstvo. Ko so po turnirju pristopili h konkretnim pogajanjem, je družba »Avro« sporočila, da si zamišlja match tako, da bosta partnerja igrala posamez-

ne partije v raznih mestih Nizozemske. Proti tej nameri pa se je dr. Aljehin odločno uprl, češ da se je že v turnirju vprav zaradi te okolnosti tako slabo odrezal.

Zaradi nepopustljivosti obeh strank je prišlo do mučnega položaja, ko je družba »Avro« zagrozila, da bo izvajala konsekvence, ki jih predvideva pogodba. Če bi namreč dr. Aljehin ne pristal na pogoje, bosta match za svetovno prvenstvo igrala v okviru »Avro« organizacije Rueb Fine in Pavel Keres. Dr. Aljehina bi tako enostavno prezrli kot svetovnega prvaka ter bi po tem tolmačenju avtomatično izgubil naslov svetovnega prvaka.

Skrajno mučen položaj se je potem še bolj kompliciral, ker je posegla vmes še uradna svetovna šahovska organizacija FIDE, ki odreja »Avro« družbi pravico do poseganja v vprašanje svetovnega prvenstva ter naglašja, da zanjo velja prej ko slej za kandidata za match še vedno Salo Flohr, ne oziraje se na njegov poraz na »Avro« turnirju. — Če se kompliciran in mučen spor ne bo zadovoljivo rešil, utegne priti do tega, da se bo za svetovno prvenstvo istočasno borilo več mojstrov ter da bomo dobili kar dva svetovna prvaka. Seveda niti salomonska razsodba ne bi mogla v tem primeru ugotoviti, kateri bi bil pravi.

MEDNARODNI TURNIR V MOSKVI.

Poleg božičnega turnirja v Hastingsu, na katerem med drugimi igrala tudi dr. Erwe in Vasja Pirc, je napovedan s pričetkom 21. t. m. tudi velik mednarodni turnir v Moskvi. Med udeleženci moskovskega turnirja se imenujejo Keres, Capablanca, Reshewsky, Flohr in Lillenthal, izmed ruskih mojstrov pa inž. Botvinnik, Bjelavljenc, Ragozin, Alatorcev, Rjumin, Ljventiš, Bogatirčuk in drugi. Sodeč po udeležencih, bo turnir zelo dobro zaseden ter obeta napeto borbo med inozemskimi in ruskimi mojstri, ki so zelo agresivni in čestokrat prirejajo tujim velemojstrom zelo neljuba presenečenja. Po napovedih bo turnir trajal do srede januarja.

Partije z »Avro« turnirja

Caro - Kann

(10. kolo v Bredi 20. nov.)

Beli: Keres Črni: Flohr
1. e4, c6 2. Sc3, d5 3. Sf3, dxe4, 4. Sxe4, Sf6 5. Sxf6+, exf6 6. d4, Ld6 7. Le2, 0-0 8. 0-0, Tf8 9. Le3, Lg4 10. Tfe1, Sbd7 11. Dd3, Dc7 12. g3, Sf8 13. Sd2, Dd7 14. d5, Lxe2 15. Txe2, Sg6 16.

dx6, Dxc6 17. Dc4, Dd7 18. Sf3, Di5 19. Sd4, Dh5 20. Dd3, Se5 21. Di5, Dxf5 22. Sxf5, Li8 23. b3, Tad8 24. Kg2, g6 25. Sh4, Sg4 26. Sf3, Lc5 27. Tael, Sxe3 28. fxe3, f5 29. Ki2, Lb4 30. Tbl in remis.

Katalonska obramba.

(67. kolo v Haagu 24. nov.)

Beli: Flohr Črni: Fine
1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. g3, d5 4. Lg2, dxc4, 5. Da4+, Ld7 6. Dxc4, Lc6 7. Sf3, Ld5 8. Dc2, Sc6 9. Dd1, Lb4+ 10. Sc3, 0-0 11. 0-0, Lxf3 12. Lxf3, Dxd4 13. Lxc6, Dxd1 14. Tfxd1, bxc6 15. Sa5, Tf8 16. Lg5, Txd1+ 17. Txd1, Sd5 18. a3, h6 19. Ld2 in remis.

Filatelia

i Italijanske spominske znamke. Ob obletnici pohoda na Rim je italijanska pošta uprava izdala 10 novih spominskih znamk. Te znamke so velike umetniške vrednosti.

i. Senfov katalog 1939. V kratkem bo izšel izpopolnjeni Senfov katalog. V njem bodo vse novosti in posebnosti filatelije zadnjih let.

MARGARET SULLAVAN (MGM)

i Sudetsko-nemške pokrajine in nove znamke. Ob priliki priključitve sudetskih pokrajin k Nemčiji, je nemško pošto ministristvo izdalo več novih znamk s pretiskom. Presežek nominalnih cen je namenjen Hitlerjevemu kulturnemu skladu.

i. Zanimiv nakup znamk so doživeli te dni na javni dražbi v Londonu. Neki Američan je hotel prisostvovati javni dražbi, pa ni imel časa priti čez Ocean. Zato je naprosil svojega zastopnika, da prisostvuje dražbi in ga sproti obveščajo cenah. V ta namen so postavili sredi dvorane telefonsko celico in Američan je okoli dvajset minut govoril po telefonu s svojim zastopnikom ter tudi kupil nekaj dragocenosti. Med drugim je tudi kupil za preko 600.000 din blok ameriških znamk iz l. 1869, ki je edinstven na svetu. Na tej dražbi, ki jo je oddajala tudi radiska postaja, je bilo prodanih za preko 7 milijonov din znamk.

i. Francosko znamko s sliko katedrale v Reimsu so umaknili iz prometa.

i. Poljske znamke, ki jih je izdal poljski poštni urad v Gdanku, bi morali zaradi nemškega protesta umakniti iz prometa. Nemci pravijo, da žalijo mlhiv narodni čut. Vendar pa poljska vlada ni ničesar ukrenila zaradi nemškega protesta.

i. Poljska poštna uprava je ob 20letnici republike izdala spominske znamke s podobo kralja Boleslava (rdečerjava), Kazimirja Velikega (zelena), Ladislava Jagelonskega s kraljico Hedvigo (rdečerjava), Kazimirja Jagelonskega z zemljevidom njegove države (morskozeleno), Velike Poljske iz dobe okoli 1596 (temno vijoličasta), Jan Sobieskega na Dunaju

1683 (rdečevijoličasta), Poljske zveze leta 1791 (modra), vojaka iz leta 1830-31. (oranžnožolta), Pilsudskega (temnomodra) in nekaterih drugih zgodovinskih osebnosti. Osnutke so napravili poljski umetniki. Razen tega je izšla miniaturna pola s podobami Pilsudskega, Moscickega in Rydz-Smiglyja.

Križanka št. 12

	1	2	3	4	5	6	7	8
II.								
III.								
IV.								
V.								
VI.								
VII.								
VIII.								
IX.								
X.								
XI.								

Besede pomeljo.

Vodoravno: I. sekira; II. bog in njegov priimek; III. sirota; latinska jeza; IV. naplačilo; sovraštvo; V. zaimek; germanski bog; VI. čut; azijsko govedo; VII. predor; VIII. moško ime; IX. zlatnik; zaimek; X. rimski politik; XI. romunski denar; število.

Navpično: 1. športnik; 2. moško ime; muslimansko sveto mesto; 3. ptica; vihar; 4. žensko ime; dodati neko začimbo; 5. predlog; pijača; 6. prvina; mihalnica; 7. vrsta davka; kvarta; 8. medmet; oster vrh.

Satan

Hinko Rebolj.

Poznali so ga vsi, posebno gosti gostilne pri »Belem merjascu«. Vsak dan je posedal na ograji mostu, ki je vodil preko malega potočka zraven gostilne.

Kako mu je ime, ni vedel nihče. Pravili so mu »Satan«. Morda zaradi njegovega ironičnega smehljaja, ki mu je vedno ležal na obrazu, a morda tudi zaradi njegovih oči. Da, oči — te so zrlle srepo v svet. Njegove kakor oglje črne oči . . .

Izogibali so se ga ljudje. Zlasti ženske. In otroke, ki so bili neposlušni, so strahili z njim . . . To je bila njegova usoda, usoda človeka, ki so mu rekli »satan«.

Pa je prišel dan, ko satanov pogled ni bil več tako srep, ko so njegove oči zrlle mehkeje v svet. To je bilo tedaj, ko je z njegovega obraza izginila vsa ironija. Takrat, ko se je satan zaljubil . . .

Hanka ji je bilo ime in bila je hčerka gostilničarke pri »Belem merjascu«.

Hanka se satana ni bala, pa tudi ljubila ga ni. Bil ji je prav tako človek in mlad mož, kakor sosedov sin Jurče.

Zato se Hanka ni začudila onega dne, ko je odhajala v mlin naročit mlinarju, naj pošlje vrečo moke, da se ji je za spremiljevalca ponudil satan. Nekoliko

začudena je bila edino zato, ker je bil satan ta dan tako zgovoren.

»Saj nisi huda, Hanka«, jo je nagovarjal, ko sta stopala po beli cesti, »če grem s teboj?«

Hanka se je zasmejala, čudno se ji je zdelo to vprašanje. »Huda? Čemu?«

Hvaležno jo je pogledal. »No, tako sem vprašal, ker druga na tvojem mestu bi bila užaljena, če bi se ji ponudil za spremiljevalca«. Za trenutek je pomolčal, nato pa hitro vprašal: »Ali veš, kaj mi pravijo na vase?«

»Vem«, je pritrnila Hanka, »satan te imenujejo. Samo ne vem . . .«

Prodirno jo je pogledal. Nato je hipno obstal ter jo prijel za roko. »Ali bi te zanimala zgodba mojega življenja?«

Hanka je prikimala.

Zopet sta počasi stopala dalje.

»Nekoč«, je pričel počasi satan, in njegov pogled je postal zopet srep, »sem ljubil mlado dekle. Prav taka je bila, kakor ti, Hanka. Drobna in nežna, da sem se vedno bal, da jo zdrobim v svojih rokah. Ljubil sem jo, ne, to ni prava beseda, oboževal sem jo. Tudi ona je ljubila mene, vsaj zdelo se je tako.«

Za hip je umolknil ter se zazrl nekam v daljavo, nato pa počasi nadaljeval:

»Bilo je na god sv. Ane. Moral sem z doma tisti dan, po opravih. Naročil sem ji, naj me zvečer počaka pri oknu. Obljubila je. Precej pozno sem se vračal; v

vasi je bilo temno, nikjer ni gorela luč. Le pri njej. Že od dateč sem videl lučko v njeni sobici. Prišel sem tih do okna. Preden sem potrkal, sem pa pogledal v sobo, kajti okno je bilo le slabo zasirto. Ni bila sama; pri njej je bil neki finančar . . . Vsa kri je zavrela v meni, najrajši bi skočil skozi okno k njima. Toča premagal sem se. Skril sem se za drevo ter čakal . . .

Proti jutru je finančar odšel ves nasmijan in dobre volje. V meni pa je vrel. Še sedaj ne vem, zakaj sem ga pustil mirno oditi. Dolgo sem še stal za dreyesom, tako dolgo, da me je zalotil dan. Opazil sem, da so pričeli ljudje prihajati iz hiš. Zbešal sem v gozd; nisem hotel, da bi me kdo videl. Taval sem med drevjem, tulil od bolečine in razočaranja. Šele proti poldnevu sem se vrnil v vas. V meni je dozorel sklep. Stopil sem naravnost k svojemu dekletu v hišo. Sama je bila doma, kosilo je pripravljala; domači so bili na polju. Ko me je zagledala, se je nasmehnila: »Kje si pa sinoči vasoval, da te ni bilo?« me je vprašala in delala nedolžen obraz. Jaz sem zaškrtal z zobmi. »Kje sem bil?« sem komaj izdaval iz grla. »Pod tvojim oknom sem gledal, kako si se ti, vlačuga, ljubkovala z onim prokletim finančarjem.« — Prebledela je, jaz pa sem čutil črnino pred očmi. Brez besede sem planil k njej ter jo zagrabil za njen beli vrat. Sam nisem vedel, kaj

delam. Stiskal sem, strašno stiskal. Njen obraz je postajal vijoličasto moder. Ko sem za trenutek odnekal, je zahropela in iz ust je komaj slišno dahnila: »Satan!« Zopet sem stisnil, da so zapokale kosti. Nato sem jo izpustil, padla je na tla brezgibna — mrtva!

Nato sem se javil orožnikom. Petnajst let sem sedel za zamreženimi okni, nakar so mi odpustili — bil sem pomilostčen. Vse sem pozabil, tudi njo in njeno nezvestobo, samo tiste besede nisem »satan . . . In od tedaj se sam imenujem satan in tudi drugi mi pravijo tako . . .«

Umolknil je. V daljavi se je pokazal mlin. Pogledal je Hanka. Stopala je poleg njega, glavo je imela pobešeno na prsa. On se je ustavil, tudi Hanka je obstala. Stal sta molče dolgo časa. Nato je nenadno bruhnilo iz njega:

»Vse sem ti povedal, Hanka, ker te imam rad . . .«

Hanka je dvignila pogled. V njenih očeh so blestele solze. »Smiliš se mi. Toda jaz še imam fanta, finančarja . . .«

Satan je dolgo molčal. Nato ji je podal roko. »Srečno, Hanka!« Okrenil se je ter skoro zbežal v bližnji gozd, kjer je izginil . . .

Od tedaj Satana niso več videli. Nihče ga ni pogrešal. Le Hanka se je večkrat spomnila nanj, kadar je bila zvečer sama v svoji sobici.

Zenski kotiček

Kako kupujemo in oblačimo nogavice

Marsikatera ženska toži, da se ji nogavice, četudi morda drage in kupljene pri zanesljivih tvrdkah, strašno hitro trgajo. Toda ali niso ženske tudi same precej krive? Ali storijo vse, da bi jim nogavice dolgo trajale? Prvi začetek vsega zla tiči že v nakupu nogavic. To je zelo važna reč. Predvsem je treba paziti na velikost nogavic. Premajhni si nikar ne kupujte! Čim tanjše so, tem natančneje se morajo prilagoditi nogam, da se z nepotrebnim vlečenjem ne poškodujejo. Seveda se tudi predolga nogavica rada trga; naguba se in podviha ter tako bolj tre v čevlju. Stopala nogavic imajo navadno številko, po številki čevljev in tako si lahko izberemo velikost, ki ustreza naši nogi. Prav tako važna kakor velikost stopala je tudi dolžina nogavice. V Ameriki prodajajo nogavice vseh velikosti, stopala vedno v treh velikostih in prav tako meča.

Toda tudi pri nas lahko dobimo primerno dolžino nogavice, samo če skrbno izbiramo. Po dobrih izkušnjah naj sega nogavica do polovice stegna; tako so tudi navadno prisposobljeni podvezni pasji. Samo tako se nogavica zgoraj ne

trga. Zato je važno, da si dobro ogledamo dolžino meč pri nogavici, preden jo kupimo.

Dobre nogavice se poznajo po prožnosti pentelj. Če jih nategnemo, se pentelje raztezajo, kakor bi bile iz gume, namesto da bi se napejale, kakor da se hočejo pretrgati. Zato moramo prodajalko prositi, da nam napravi ta poskus; če se brani, je že to samo po sebi slabo znamenje.

Nove nogavice je dobro namočiti v mrzlo vodo, preden jih začnemo nositi. Vodi lahko pridamo malo sladkorne moke, približno žlico na liter. To podaljša nogavicam trpežnost.

Enako važna je skrbnost pri oblačenju nogavic. Ne smemo jih nategovati takoj po vsej dolžini, temveč obleči moramo na stopalo zvito nogavico ter jo potem oprežno potezati na meča. Pazimo tudi na nohte; ti so pretrgali že mnogo sicer najtrpežnejših nogavic. Na podvezo zapenjamo nogavice tako, da podvezo zrahljamo, da ni napeta, ter zapnemo gornji del nogavice tako, da je na tistem mestu dvojna; nato šele podvezo napnemo, kakor je treba.

Po kateri strani hodi gospod?

Po levi, porečete, toda tako lahko se ne da odgovoriti na to vprašanje. Navadno hodi gospod na levi strani, ampak na hodniku ob vozni cesti varuje vedno gospod damo pred voznim prometom, hodi torej po desni strani, ako je ta stran ob cesti.

Po stopnicah gor gre gospod spredaj, dol pa dama. V restavracijo ali kavarno stopi prvi gospod, da poišče čimprej dami prostor, in pri vratih, kj se odpirajo navznoter, gre gospod tudi naprej, da jih odpre in podrži. Seveda pusti damo, da gre naprej, on pa za njo.

V avtomobilu sede gospod na desno stran dame. Zakaj? Avto se navadno pripelje na desno stran. Potem lahko gospod prvi skoči iz voza in poda dami roko, ko izstopa.

V gledališču, na koncertu in v kinu prepusti gospod svoji dami vselej boljši prostor. Torej v loži, kakor se samo po sebi razume, sprednji prostor, in pritiščju in na balkonu prostor, ki je bližji sredini.

Drugače pa sede gospod vselej in povsod na levo stran dame in hodi na levi strani.

Kako spoznate mlado perutnino od stare?

Mlad petelin ali mlada kokoš ima lepe gladke bledosive ali rumene noge,

majhne in komaj vidne ostroge. Medtem ko ima star petelin ali stara kokoš puste, hrapave noge in dolge ostre ostroge.

Mlad puran ali mlada pura ima gladke višnjevosive, mehke noge in prav male ostroge. Star puran ali stara pura pa ima puste, hrapave noge in večje ostroge.

Mlada gos ali raca ima bledorumen, mehek kljun, mehke in tudi bledorumen noge. Stara gos ali stara raca ima oranžno-rumen kljun in noge.

Po teh znakih ločiš lahko mlado žival od stare.

Kako si pomagamo, če prično korenine pri končnicah gniti

Prišel je čas, ko se lahko oko meščanke opaja še samo na rastlinah v sobi. Zunanja priroda spi. Mnogokrat pa se zgodi, da prično korenine pri tej ali oni lončnici gniti. Temu se ognemo, če pazimo, da rastlina nima prevelikega lončka. Prevelik kakor premajhen škoduje. Kakor hitro opazite, da so začele korenine gniti, morate rastlino vzeti iz lonca in korenine oprati z mlačno vodo ter previdno obrezati vse obolele poganjke. Potem jo presadite v manjši lonček, ki ste ga napolnili s svežo prstjo. V začetku presajene rastline le malo zalivajte, kajti sicer bodo vseeno dalje gnile.

na, če je hotela kaj povedati. Stavka, ki bi ne mogel izpričati življenja, nisem mogel nikoli napisati. Resnica, resnica in sama resnica, vse za resnico, kakor je nekoč povedal Hus, to je hotel vedno biti temelj vse moje pisarije.

Obrnil sem knjižni oglas in prebral, da napoveduje najnovejšo, pravkar »izišlo« največjo arabsko »Sanjsko knjigo«. Pograbil sem oglas in ga že hotel dati sinku, da bi si napravil iz njega »pekel in nebesa« ali katero koli igračo, ki jih zna napraviti iz papirja, ko sem zagledal na notranjih straneh oglasa napisano z debelimi črkami: »Če te morijo skrbi, zakaj ne vprašaš za svet svojih sanj?« Stoj, bravec, in beri! Tista založnica, ki je včasih izdajala Garibalda Garibaldinija, Rinalda Rinaldinija, Ciganovo osveto, Velikega vseznalca in kar je še bilo takih knjig kdaj pri nas z namalanimi podobami na prvi strani, se ni strašila ogromnih stroškov, ampak je izdala v tretji, pomnoženi in z najnovejšimi odkritji izpopolnjeni izdaji z mnogimi slikami opremljeno »Sanjsko knjigo«, ki je sestavljena po najboljših arabskih in egiptovskih virih z navodili za igranje v loteriji. Potlej piše, da je treba vprašati svoje sanje, če hočeš da ti bo jasna bodočnost in če hočeš spoznati skrivnostne poti bodočnosti. Tudi kako je in bo s tvojo ljubeznijo, kaj boš dosegel v življenju in kdaj ter kod boš potoval in kje tiče tvoji sovražniki, vse to vedo sanje. Samo vprašati jih je treba za svet.

Kratek trenutek in obšlo me je spoznanje. Vse moje dosedanje delo se mi

Božična kuhinja

Sadni kruh. Operi in skuhaj približno 1/2 l suhih jabolk ter prav toliko suhih hrušk in šliv. Kuhano in ohlajeno sadje (slive še poprej izkoščiči) zreži na drobne rezine ter ga daj v večjo skledo. Nato dodaj po eno ali dve pesti poparjenih in olupljenih mandljev in lešnikov ter na polovice razklanih orehov, 4—5 na drobne kocke zrezanih rebere čokolade, na rezine zrezanih suhih fig in datljev, 1—2 pesti rozin in cveb (cvebam lahko poprej odstraniš peške), nekoliko drobno sesekljaneja orancinija in citronata ali citronovih lupin, malo cimeta in sladkorja po okusu. Vso to maso zalij s slivovko in rumom, tako, da bo precej vlažna, nakar jo pokrij s prtičem in pusti počivati. Nato napravi testo za mlečni kruh in ga pusti vzhajati. Del tega testa odreži in ga vmešaj v sadni nadev, da med sadjem popolnoma izgine. Iz ostalega testa napravi več po pol prsta debelih krp. Na nje enakomerno razdeli nadev in ga zavij, tako da nastanejo podolgovate manjše štručice. Pusti, da vzhajajo, nato jih položi na pekači s šivi navzdol, jih pomazi z raztepenim jajcem in peči v precej vroči pečici približno dve uri. Pravilno pripravljen in dobro pečen sadni kruh ostane po več mesecev sočen in užiten.

Rumovi bonbončki za božično drevo. Z majhnimi stroški lahko napraviš sama veliko množino prav okusnih in prikladnih bonbončkov za božično drevo. Zmeščaj na robu štedilnika 6—8 rebere čokolade. Ko je mehka, ji dodajaj sladkornega prahu, ki ga z žlico vgneti v čokolado. Od časa do časa prilij par kapljice ruma. Ko dobiš iz tega neko dovolj krepko testo, ga pregneti še malo z rokami, nato pa postavi za 1/4 ure na hladno. Medtem si pripravi kos čiste šine, tanek nož in več gladkih snažnih papirjev, katere položi na deske. Nato jemlji

Socialna politika

Razvoj delovnega prava

OD SVOBODNE POGODBE PREKO STROKOVNE ORGANIZACIJE DO INTERVENCIJE DRŽAVE. — POTREBA KODIFIKACIJE DELOVNEGA PRAVA

Za »Slovar češkoslovaškega javnega prava«, ki je izšel v Brnu, je napisal sedanjí predsednik ČSR dr. Emil Hácha članek o razvoju delovnega prava, v katerem pravi:

Staroveške delovne razmere so za razvoj delovnega prava brez pomena. Začetek in izhodišče razvoja je tako imenovana svobodna delovna pogodba, katero je priznavalo že naravno pravo, fiziokratizem in zlasti gospodarski liberalizem kot edino dopustno in narodnogospodarsko zdravo podlago delovnega razmerja. Svobodno delovno pogodbo sta sklenila delodajalec in delojemalec kot dva pravno popolnoma enaka in enakovredna partnerja. Toda ta idealna enakopravnost pri sklepanju pogodbe ni

testo kos za kosom iz sklede ter naglo zvaljaj na šipi za ploščino dinarskega novca debele štručice in jih zreži na prst debele koščke. Te koščke oblikuj z nožem in prstom v ploščate in nekoliko podolgovate bonbončke. Polagaj jih na papir in ko si gotova, jih daj sušiti na zmer-no topel prostor, kjer jih pusti 2—3 dni, da se popolnoma strde, sicer se lomijo pri zavijanju.

Lešnikova potica. Naredi kvašeno testo ter ga pusti, da vzhaja. Medtem pripravi nadev. Polij 1/2 kg olupljenih ter fino zrezanih lešnikov z 1/4 l vrele sveže smetane. V kozico pa deni 25 dkg sladkorja, 1/8 l vode in košček vanilije ter pusti, da vre. Ko se že precej gosto potegne, zamešaj vanj poparjene lešnike, potem pa odstavi, v ohlajene zamešaj eno jajce. Dobro vzhajajočo testo zvaljaj precej tanko in ga namaži z nadevom. Tesno ga zavij, deni v pomazan model in postavi na topel prostor, da vzhaja. Nato ga namaži z jajcem in peči v srednji vročini približno 1—1 1/4 ure.

Keksi. Mešaj četr št ure 6 dkg presnega masla, 2 jajci in 25 dkg sladkorja z vanilijo. Potem dodeni pičlo 1/4 l kisle smetane, 54 dkg moke in 1 dkg pecivnega praška. Deni testo na desko, potreseno z moko, ga zvaljaj za 1/2 cm debelo, razreži z različnimi majhnimi vzorčki in zloži vse izrezane kose na pločevino. Ostanke zopet skupaj zloži in zreži. Peči v nje zelo vroči pečici.

Vanilijevi rožički. Deni na desko 14 dkg presnega masla, 14 dkg moke, 7 dkg sladkorja, malo limonove lupine in 14 dkg drobno zrezanih mandeljnov: vse to z nožem dobro zdrobi, prideni še eno drobno jajce in naredi urno testo; iz testa naredi majhne rožičke, zloži jih na pločevino in speci v precej vroči pečici; še vroče povaljaj z vanilijevim sladkorjem.

mogla odstraniti gospodarske neenakosti med delodajalcem in delavcem niti pri sklenitvi pogodbe, kaj šele za čas trajanja delovnega razmerja.

Z napredujočo industrializacijo se je stopnjevala zlasti odvisnost tovarniškega delavca od njegovega delodajalca, in teoretično enakopraven partner se je moral — če je hotel preživljati sebe in svojo družino — podvreči težkim delovnim pogojem in je bil eksistenčno prisiljen, vdati se v še tako neugodno delovno razmerje, čigar vsebino, ki je v splošnem delovna pogodba ni natančneje določevala, je svojevoljno določeval delodajalec. Osnovna hiba v načelu svobodnega delovnega pogajanja je predstava, da gre pri njem v bistvu za zamenjalno po-

Sanje

Ivan Potrč.

Pred dnevi, nekaj po prvem, ko sem se vrnil opoldne domov, sem našel na mizi knjižni oglas. Razgrnil sem ga v tihem in radovednem pričakovanju, kakor napravim to vselej, kadar napoveduje knjižni oglas novo slovensko knjigo. Nove knjige so bile zame vedno nekaj kazalec, ki je sprotil kazal, v kolikor se je naše kulturno življenje dvignilo in v kolikor se je morda pomaknilo nazaj.

V teh svojih pisarijah sem hotel upodobiti življenje, ki je okrog mene, v prvi neizkrivljeni podobi, kakršno je. Če je katera teh pisarij kričala v svet, je kričala, ker je kričalo življenje samo, če je bilo v njej kaj problematike, jo je v pisarijo prineslo življenje samo. Vedno je v tem življenju kaj neuravnovešenega in napetega. Ljudje živijo, se imajo radi, se sovražijo, se vlečejo iz blata ali pa sami lezejo vanj, upajo in obupajo, se rodijo in umirajo... celo pesem tega bi lahko napisal. Zame je bila ta pesem vselej tisti pekoč problem, ki me je žgal in ki mi je dal redkokdaj popreje mir, dokler ga nisem prenesel v podobi na papir in se ga rešil. Nikoli pa nisem prinašal tega življenja na papir takšnega, kakor sem ga samo videl, vedno sem ga prinesel z vso nerešeno problematiko, ki je bila v njem. Morda bomo kdaj po tej podobi spoznali sebe in takrat videli vnaprej. In ta podoba je morala biti nepotvorje-

je zazdelo od muh. Kaka sreča, da že nisem napisal deset knjig! Vse to, kar sem delal do danes, je bila zmota. Treba bo to povedati javno. Kaj morem in smem govoriti jaz o življenju, ki sicer poznam: nekoliko naše bede ter pišem o njem, če nisem nikoli pisal o sanjah, ki so jih sanjali lačni siromaki. Prav verjetno, da bi prikazal življenje naših kočarjev v povsem drugačni luči, če bi vselej vprašal za svet njihove sanje. — Preljubi Cankar, dvajset let po tvoji smrti je dobil slovenski literat knjižni oglas za »Sanjsko knjigo«. Tisti, ki mi ga je poslal in napisal pod ime »književnik«, gotovo ve, zakaj mi jo je poslal. Ti si dosti pisal o sanjah, ki so jih imeli tvoji ljudje. Kritiki so včasih pisali, da sploh samo sanjaš, da si pre malo realisti. Tisti kritiki pač niso videli naprej, niso poznali sanjskih knjig. Treba bo odposlati naročilnico. Ko bo prišla knjiga, bom vzel v roke tvoje »Podobe iz sanj« in listal. Jasno mi bo postalo vse, kar je ostalo v tej knjigi zabrisano, kakor si zapisal.

Lahko je to moje življenje malo zavozeno. Nikoli pač nisem poslušal sanj. — Imeli smo doma sanjsko knjigo, stara je že bila in oguljena kakor kakšna stara čarovnica, a sem jo nekoč zgolj iz mladostne objestnosti in vsegavednosti poglal na ogenj. Mislim se takrat, da vem vse, da mi ni treba poslušati sanj, da so sanje stare babnice. Dosti let je bilo treba in treba je bilo biti brezposein in še marsikatero nadlogo prestati, ko sem končno prišel do prepričanja, da s sanjami ni kar tako odpraviti.

Kaj bi bilo samo s človeško zgodovino, če bi ne bilo sanj in planetov in zvezdnih konstelacij? Težko je reči, kako bi Aleksander Veliki ustvaril brez njih svetovni imperij? In kaj bilo s sodobnimi imperiji brez moderne znanstvene astrologije, ki jo potrjujejo bleščeča imena sodobnih učenjakov, kakor piše na oglasu. Že vidim, da bo treba opustiti suhoparni materializem in se poglobiti v enoto: Duh, Sila, Snov, iz katerih sledi: Duh, Duša in Telo, če bom hotel, da mi bodo še ljudje kaj verjeli. Zakaj bi me bilo sram, saj se tudi sodobna evropska politika odvija v znamenju »Sanjskih knjig.«

V uredništvih ne bomo več navijali radioaparatom in lovili telegramov. Kuhali bomo kavo in pisali, kar nam bodo pokazali kavini sesedki. Umetnikov ne bo treba več intervjuvati, ampak pogledati bo treba samo na umetnikovo dlan: Prešeren je imel na priliko meške in ženske roke. Diplomatom pa bo treba gledati na prste in nohte. Tudi jaz ne bom iskal snovi za svoje povesti v življenju, v tistem navadnem in vsakdanjem življenju namreč, ampak naročil si bom »Sanjsko knjigo« in po sanjah jankov, ki bodo nastopali v dramah in povestih, bom reševal kravovo in sodobno resničnost. Če se sanje obnesejo v politiki, zakaj se ne bi v umetnosti, ki je bila vedno bolj »sanjska«.

O zlati vek zdaj ne samo evropski politiki, ampak tudi muzam kranjskim pride!

godbo, pri čemer se daje ena stvar za drugo (delo za plačilo). V resnici pa daje delojemalec s svojo pogodbo delodajalcu na razpolago svojo delovno energijo, ki je od njegove osebe neločljiva in daje na ta način svojo osebo v oblast delodajalcu. Tu je govora o razmerju moči. Izkušnja je pokazala, da kakšnih uničujočih posledic za delavca je pripeljala tako imenovana svobodna delovna pogodba, ki je omogočala izkoriščanje delavca do potlačitve njegove človečanske časti.

Treba pa je bilo dolgega razvoja, preden je prišlo do odstranitve načela svobodnega delovnega pogajanja in do one tako rekoč svečane izjave versajske mirovne pogodbe, v kateri so vsi mirovni pogodbeniki priznali, da »ni smatrati dela enostavno kot blago ali trgovski predmet«. Vedno bolj in bolj civilizirane države so priznale nujnost, da država ne sme prepustiti ureditve delovnih pogojev svobodnemu sporazumu obeh kontrahentov delovne pogodbe, temveč da mora z neposrednim ali pa posrednim posegom v stvar ter s svojo zakonodajo zaščititi »telesno, moralno in intelektualno blagostanje tistih, ki delajo za mezd«.

Razvoj delovnega prava se nam kaže kot veriga korektur škodljivih posledic svobodne delovne pogodbe. V tako imenovani socialnopolitični ali delavsko-zaščitni zakonodaji se je polastila država z različnimi metodami in tudi iz različnih razlogov delovnega razmerja prizadevajoč si zdaj na eni, zdaj na drugi strani odstraniti ali vsaj ublažiti grozečo škodo.

K tej nedovoljni državni pomoči se je pozneje pridružila samopomoč delojemalcev, ki je — združena v manjših ali

večjih društvih — kljubovala gospodarsko močnejšemu delodajalcu že samo s svojo številčno močno organizacijo, katere tehtnost je tem večja, kolikor večji politični vpliv je z rastočo demokratizacijo držav dobival delavski sloj. Ureditve delovnih pogojev s kolektivno pogodbo in organiziran gospodarski boj so glavna sredstva težnje po samopomoči delojemalcev za izravnano gospodarske in končno tudi pravne neenakosti med delodajalcem in delojemalcem.

Toda niti zaščita pomoč države niti samopomoč nameščencev v celoti ni ničesa spremenila na dejstvu, da je stala delodajalcu nasproti vrsta pravno izoliranih delojemalcev, ki jih je družila samo dejanska skupnost interesov. Ta interesna skupnost je dobila v najnovejšem času svojo pravno organizacijo v delavskem zaupništvu v obratu, v katerem se ne uveljavlja samo zakoniti organ, temveč tudi nosilec različnih pravic, s katerimi priznava zakonodaja nameščencu delovni vpliv na notranje razmere v obratu. Nadaljnja, v mnogih državah še nedosežena razvojna stopnja so paritetne (enakopravne) organizacije delodajalcev in delojemalcev, katerim priznava zakonodaja določeni vpliv na splošno ureditev gospodarskih razmer, tikajočih se interesov delovnega človeka. Te organizacije pa se ne uvrščajo v delovno, temveč v gospodarsko pravo.

Norme delovnega prava, ki so se le polagoma in priložnostno uveljavile, ne nudijo v večini držav nikake enotne slike. Mogoče jih ne obvladuje enotna misel; v njih ni nikakega sistema, in po večini so raztresene po različnih socialnih zakonih. Kodifikacija delovnega prava je šele naloga bodočnosti.

Francoske kolektivne pogodbe

V Franciji je izšel prvi zakon o kolektivnih pogodbah l. 1919., prepuščal pa je sklepanje takih pogodb prosti volji obeh strank. Zakon zato seveda ni prinesel zaželenih uspehov. Bistveno spremenjen zakon pa je izšel l. 1936., ki določa, da brez kolektivne pogodbe ni več delovnega razmerja. Vsebinska teh pogodb je zelo zanimiva, ureja pa predvsem vprašanja, ki v zakonih niso urejena. Obratni zaupniki smejo biti samo francoski državljani, stari nad 21 let in v podjetju najmanj leto dni zaposleni. Delavci imajo v tovarni marsikje pritožne knjige ter knjige za predloge in želje. Sestanki med zastopniki podjetja

in zaupniki delavstva so obvezni. Delavci lahko vsak trenutek vzamejo zaupniku njegovo funkcijo. Delodajalec je dolžan, da se pri najemanju novih delavcev poslužuje samo posredovanja borz dela ali strokovne organizacije. Pri novih namestitvah imajo prednost odpuščeni, pousestareni in oboleli delavci, ki so poprej iz važnih razlogov delo zapustili. Z odhodom v vojaško službo delovno razmerje ni ukinjeno, temveč samo prekinjeno. Upravičene zamude do 15 min. nimajo nikakih posledic. Pogodbe poznajo tudi posebne odpravnine. Uveljavljeno je načelo enakih plač za enako delo. Tudi razlika med moškimi in ženskami

odpade — Francoske kolektivne pogodbe predstavljajo posebno vrsto delavske zakonodaje, ki pa je neenotna in zato manj učinkovita. Mnoge kolektivne pogodbe pa so tudi podpirale konkurenco med podjetji.

a Izboljšanje soc. zaščite zasebnih nameščencev na Danskem predvideva nov zakon, ki na najspodobnejši način ureja razmerje zaseb. nameščencev. Zanimivo je tudi, da zakon priznava vdovam in sirotam pravico do nadaljnje plače pokojnika za 3 mes., če je bil nameščenec v službi pri podjetju že 3 leta. Nameščenec ima pri izstopu iz službe pravico, zahtevati spričevalo, ki mora označevati dobo zaposlitve, področje dela, plačo in vzrok ukinitve službenega razmerja. Tvrdke ne smejo razpisovati služb po časopisih brez točnejših pogojev. V oglasu mora biti navedena tudi minimalna plača.

5 sodišča

Izpred celjskega sodišča

38-letni mali posestnik in delavec v zdravilišču v Rogatcu Drogenik Franc iz Stojnega sela je stal že pred poroto, ki ga je oprostila uboja svaka. Zdaj je prišel pred celjski mali senat, da odgovarja za uboj svojega drugega svaka. — 1. novembra, na dan Vseh svetnikov se je vrnil Drogenik iz Rogatca in ni prinesel ženi vsega, kar je želela za kuho. Denar je potreboval za obroki posojilnici. Z ženo se je prepiral, potem pa odšel po lesnike. Ko se je vrnil domov, je zaslišal s ceste svaka Šolterja Martina, ki je prihajal iz goše in klical: »Auf biks! Ti si me naznanil orožnikom...« Šolter in Drogenikovi so bili že doigo sprti radi neke zapuščine in Drogenik je javil Šolterja orožnikom radi tatvine. Priče so povedale, da je bil Šolter vedno izzivalen in je že večkrat klical Drogenika na korajžo. Ta dan je pa Drogenik res pograbil železen drog in stekel na cesto, ki teče 107 metrov od hiše. Šolter je že utihnil in šel svojo pot proti Sv. Florjani. Drogenik ga je poklical, Šolter je dvignil roko, da bi udaril Drogenika, ta pa je že zamahnil z drogom in s tremi udarci svaka ubil. Lobanje mu ni prebil, pač pa so se mu pretresli možgani in kri se je razlila. — Drogenik je z 38 leti že starec. Ves je strt. »Srčno obžalujem,« pravi in joče. Slabo se zagovarja in ne izgleda baš pameten. Vendar pa zdravnik ni mogel ugotoviti, da bi za dejanje ne bil odgovoren. — Sodniki so mu prisodili 5

let robije in 5 let izgube častnih pravic, k čemur je zagovornik javil priziv.

Sokolstvo

1. Lutkovni oder Sokola I. Maribor igra jutri, v nedeljo, ob 15. uri prelepo zabavno otroško igrico.

1. Sokol Maribor-Matica obvešča in poziva vse članstvo, naraščaj in deco, da se udeleži izredne slavnostne seje, ki se bo vršila v nedeljo, dne 18. t. m., ob 10. uri dopoldne v dvorani Sokolskega doma. Zdravo!

1. Sokolsko gledališče v Rušah ponovi na splošno željo občinstva v nedeljo ob 15. igro s petjem in godbo v 3 dejanjih: »Pesem s ceste«. Prva vprizoritev dne 4. t. m. je dosegla v Sornikovi režiji popoln uspeh in je bila po sodbi občinstva ena najuspešnejših predstav na ruškem odru, kar so potrdili tudi aplavzi pri odprti sceni. S popoldansko predstavo hočejo dati ruški igralci priliko okoličanom, ki v tako velikem številu posečajo vsakoletno predstave na letnem gledališču, da si ogledajo tudi predstavo na odru v Sok. domu. Kdor se hoče dobri dve uri izvrstno zabavati, naj ne pozabi posetiti nedeljsko predstavo.

Radio

Nedelja, 18. decembra. Ljubljana: 8. Vesel nedeljski pozdrav; 9.15 Kmečki trio; 10.15 Dvočakov ameriški kvartet v i-duru; 10.45 Bežigrajski pevski zbor; 11.30 Koncert RO; 13.20 Koncert opernih spevov; 17. Kmetijska ura; 17.30 Vesel domač koncert; 19.50 Klavirski koncert; 20.30 Ura skladatelja E. Hochreiterja; 21.10 Dvočakova simfonija »Iz novega sveta«; 22.15 Koncert Radijskega orkestra.

Ponedeljek, 19. decembra. Ljubljana: 12. Pisano polje; 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra; 18. Zdravniška ura 18.20 Koroške narodne pesni; 20. Večer Viktorja Parme; 21.15 Reproduciran koncert; 22.15 Prenos lahke glasbe iz restavracije »Emone«.

× Nadgrobni spomenik, ki joče. V Varšavi so postavili spomenik, ki je vsakakor edinstven na svetu. V znak spominjanja na neko poljsko princezo, ki je bila svoj čas ujeta na Kavkazu in tamkaj umrla v ječi, je njena družina postavila spomenik, ki joče. V spomeniku je namreč posebna priprava, ki vsako minuto izpušča nekaj kapelj, da kanejo skozi oči kipa.

Zlata svoboda

Miško Kranjec

Sen po zlati svobodi sega v mojo najboljšo zgodnjo mladost, ko so mi dali v roke vajet in z vajetjo kravo, ki sem jo moral pasti; tri ure zjutraj in tri ure na večer; vmes sem moral paziti na svojega mlajšega bratca, zjutraj pa, preden sem gnal na pašo in zvečer, ko sem se vrnil, sem moral pomagati materi v kuhinji. Bilo je dovolj časa, da sem sanjal o svobodi, samo svobode ni bilo nikjer, dokler se nisem naposled uprl in pobegnil; vrnila me je šele noč in lakota; spomnil sem se, da so naši sedli k mizi, da je mati prav tisti dan prinesla na mizo mlečne žgance; jaz pa sem bil tako obupno lačen; pljunil sem na svobodo in se vrnil k čeprav revni mizi. Tako je bilo tudi kasneje, vsa leta so šla v tem znamenju: ali svoboda, ali kruh. Kadar sem zasanjal o svobodi in se je tudi oklenil, so me postavili na cesto. Šla so leta, vedno enaka drugemu; če sem se lotil svobode, sem se moral sprijazniti z lakoto. In ker sem se večji del odločil za svobodo, sem moral vedno čakati pred zaprtimi durmi, da se me kdo usmili in mi odpre.

Ostal sem zunaj, na vedrini, na dežju, na snegu, v blatu.

Kljub vsemu pa sem vendar le verjel, da je na svetu tista velika svoboda, o kateri sem sanjal vso mladost, in za katero se še zdaj želim. Tako sem verjel v svobodo, kakor najponižnejši vernik veruje v Boga in upa na plačilo, pa čeprav ne prej, vsaj onstran življenja.

Pa se mi je ponudila poslednje šase prilika, da sem pogledal v obraz tudi tako grenki stvari, kakor je svoboda. Prišel je k meni bogatin, dobro mu gre v

življenju, nagromadil si je bogastva, kakor ga naša vas nikdar ne bo mogla, čeprav nas je tisoč oseb. »Veste«, mi je rekel, »saj vas cenim, vse bi storil za vas. Ampak, kaj hočete, jaz nisem svoboden. Vse storim za vas, samo tega ne zahtevajte; nisem svoboden. Stopite h kmetom, veste, ti so svobodni. Kaj pa jim kdo more?«

»Oprostite,« sem mu rekel, »saj nisem mislil tako. Nočem, da bi koga upropastil.« Stisnil mi je roko, ker sem ga razumel. Prihajali so trgovci, tudi ti so rekli tako:

»Oprostite, jaz nisem svoboden. Ampak, pojdite h kmetom. Ti so svobodni. Prišli so učitelji, prišli so uradniki, prišli so taki, ki imajo žene po službah, prišli so obrtniki, prišli so uslužbenci in celo Židje so prišli in vsi so se grenko namislahali in se oprostili, ker niso svobodni, in sleherni mi je pošepnil:

»Kmetje, k tem stopite, ti so svobodni.« In celo gostilničarji so mi rekli tako, in ti, moram priznati, poznajo ljudi dovolj dobro.

Napitil sem se torej na vasi; na tiste vasi, v katerih sem se sam rodil in jih — vsaj mislil sem tako — poznam dobro.

Na vaseh se ni spremenilo prav nič. Ostalo je, kakor je bilo nekoč, ko sem pasel kravo, ko sem piskal na piščal. Lepa jesen je ležala na njivah, in čeprav je bilo že kasno in so bila jutra hladna, so otroci bosí pasli krave. Jaz sem sicer zdaj obut, toda prav lahko se spominjam, kako neprijetno zebe v novembrskih in decembrskih dneh. Otroci žulijo kruh po poti, in spominjam se, da sem tudi sam tako žulil kruh; kajpa, ukradel sem ga doma materi, ker ga je imela natančno odmerjenega za veste den. Spominjam se vseh tistih drobni

grenkih stvari; zdaj so lepe, ker so da-leč, in tako se bodo tudi otroci nekoč spominjali na strgane obleke, na novembrski mraz, na vse, kar je bilo težko. Stopil sem v kmečke hiše. Tu vlada še vedno isti red, kakor je bil pred dvajsetimi leti, res se ni nič spremenilo. Morda je tako od pantiveka in mogoče bo tako ostalo. Beli prti pokrivajo skromno posteljino. Na mizi je z namiznim prtom pokrit hleb kruha, ki se ga pa vendar ne sme nihče dotakniti. Za tramom so zataknjena pisma, ki jih pišejo naši ljudje iz Francije in Nemčije, in tudi vrbova palica je zataknjena za tram, da ni treba očetju vselej stopiti po novo, kadar je treba podučiti otroke o svobodi, o pravicah, o vsem, česar ne smeš v življenju; in tega je tako zelo zelo mnogo, skoraj preveč. Na polici nad pečjo je nekaj orodja, ki ga kmet potrebuje pri vsakdanjem delu; na peči so stari suknjičji, stara krila, sploh cunje, iz katerih rdeče, bolno oko matere poišče krpico za nekoliko boljše obleko, ki jo je še mogoče obleči. Tla so ilovnata in pri peči, kjer posedajo starci in sosedje v teh zimskih dneh, popljuvana. Na steni v ospredju so podobe svetnikov, Jezusa in Marije. Mirno gledajo vsi ti na vso to skromnost, na to revščino, in nihče se ne zgane. Na policah nad okni so zdravila, bogve za kakšno bolezen. Ne glede na to, da je bolezen že pregnana, so zdravila ostala in jih bodo ljudje uporabili za prvo novo bolezen, ki pride v hišo; zdravila so pač zdravila, če pomagajo želodcu, bodo dobra tudi za pljuča, za šen, za protin in za kraste. Po obedu diši po sobi po mlečni repi in postanem krompirju. Če so pri hiši majhni otroci, tedaj smrdi po poscanem, ker zdaj v zimi ni mogoče, da bi vsak trenutek zračil sobe. Šele ko pride pomlad, tedaj bodo od-

pri okna, da prisije prvo sonce v sobo, da pride v sobo vonj cvetočih breskav, da pride v sobo pozdrav prvih lastavic. To pa je še zelo zelo daleč.

Da, vse je ostalo, kakor je bilo nekoč: bede ni nič manj na svetu, bojim se celo, da je še narasla, zakaj bojim se, da tudi beda raste, kakor rastejo koprive in mak na njivi. Očetje so še danes nejevoljni, ker ne morejo plačati davkov, otroci imajo strgane srajce, strgane hlače, suknjiče, na vratu se jim poznajo boljši piki; matere so jezikave, ker je zima pred durmi in je treba štediti. Še pes in mačka imata strah pred njimi, morda že tudi ta pozната te velike večne skrbi in zato sta mirna in boječe gledata na nas, ki se menimo, kakor bi razsojali: če vendar ne bi bilo nujno, da se rešimo psa, da se iznebimo mačke.

Sem torej so me napotili bogatini, trgovci, uradniki, učitelji in Židje ter gostilničarji; tu da je doma svoboda. Poiskal sem jo torej. Ni mi nova, ni mi neznan. Poznam jo tako dobro, saj je najtesneje povezana z mojo bedno mladostjo, z na zadnjici strganimi hlačami, vzbujajočimi občutek težkega sramu, ker je združena s pesmijo na piščal in s palico za tramom, z materino skrbjo za večerjo, z očetovo nejevoljo, ker ne more plačati davkov in ne ve, kako bi prišel do pipe tobaka.

Našel sem jo, to zlato svobodo. Je tu, pa najsi je tako drago, tako krvavo drago plačana. Res, kruha ni tu, vendar — oboje ne more biti: kruh in svoboda. — Kdor se je odločil za kruh, ne more biti svoboden. Mi pa, ki nočemo kruha, recimo: Hvala Bogu, srečni smo, ker imamo to veliko, prelepo svobodo. Lahko tako rečemo, pa čeprav je svoboda vendar le grenka stvar.

Zanimivosti

Nastanek in razvoj sveta in živih bitij

1. Kako je nastalo vesemirje in naša zemlja?
Mnogokrat, kadar imamo čas in smo primerno razpoloženi, občudujemo naravo. Občudujemo sonce, ko »vzhaja« in »zahaja«, občudujemo nočno vesemirje z lunjo in neštetiimi velikimi in majhnimi, svetlimi in brlečimi zvezdami. Pri tem pa le redkokdaj pomislimo, da je tudi naša zemlja samo eno od nešteti teles, ki so v vesemirju.

Ljudje so se že od nekdaj bavili z vprašanjem, kako je nastalo vse to: sonce, zvezde, naša zemlja. V različnih dobah so si na ta vprašanja različno odgovarjali. Kakšni so bili ti odgovori, o tem tukaj ne moremo razpravljati, pač pa bomo, je bil ves vesemirski prostor nekako ki danes prevladuje v svetovni znanosti.

V dobah, ki so neskončno daleč za nami, je bil ves vesemirski prostor nekako pramegla, prakaos, plin. Ta pramegla se je v silno dolgih dobah začela zgoščevati v vrteče se meglice, ki so več ali manj okrogle. Takšne meglice obstajajo še danes. S pomočjo teleskopa jih lahko vidimo okrog 2.000.000. Kako velike so te meglice, naj pokažejo sledeče številke: Zunanji deli meglice se vrtijo s hitrostjo več sto kilometrov na sekundo, vzlic temu pa traja približno 19 milijonov let, preden se na primer velika meglica M 31 enkrat popolnoma zavrti. Ta meglica je 3500 milijonkrat težja od sonca, sonce pa je zopet 332.000krat težje od Zemlje, ki tehta približno 6000 trilijonov ton. Trilijon je številka, ki ima 21 ničl. Kdor bi hotel izračunati na tone teži velike meglice, bi pa dobil številko z 39 ničlami.

Te meglice so se ves čas med vrtenjem ohlajale in zgoščevale. Toda na robnih se je vsled vrtenja začelo zbirati vedno več snovi in ta snov se je tu in tam odtrgala od meglice, prav tako kot se odtrga in odleti blato od naglo se vrtečega kolesa, če vozi slednje po razmočeni pesi. Ti odtrgani deli meglice so nato sami krožili naprej po vesemirju — pravimo jim zvezde. Ena od takih zvezd je tudi sonce, katerega premer znaša 1.390.000 kilometrov. Učenjaki sodijo, da so nastale zvezde pred 5 do 10 bilijoni leti.

Na isti način kot so odletavali od meglice manjši deli snovi, ki jim pravimo zvezde, na isti način so potem od teh manjših delov snovi — zvezd odletavali še manjši deli snovi, ki jim pravimo planete. In kako krožijo zvezde okrog svoje matere meglice, tako krožijo tudi planete okrog svoje matere zvezde. Eden od takšnih planetov je tudi Zemlja, vesemir-

ska telo, na katerem mi bivamo. Zemljina mati je Sonce. Sonce pa ni imelo samo tega otroka. Otroci Sonca so poleg Zemlje še: Merkur, Venera, Mars, Asteroidi, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun, Pluton. Vsi ti otroci krožijo okrog svoje matere Sonca in jim pravimo osončje. Zemlja je okroglo telo, njen premer znaša 12.765 kilometrov.

»Kot majhen šolski primer, kako nastajajo planete, nam lahko posluži Planetov poizkus. Napolnimo kozarec z mešanico vode in vinskega špirta in dodajmo malo oljkega olja. Olje se bo kmalu zbralo ... v tavačo kapljo. To tavače se pa takoj spremeni v vrtenje, čim vrtakemo v notranjost kaplje drobno palčko ... Končno se pa oni deli kaplje, ki se najhitreje vrte, odtrgajo in te nove nastale kapljice olja se zdaj gibljejo okoli glavne kaplje kot planete okrog sonca ali sateliti okrog planetov.« (Po Potonieu: Postanek zemlje.)

Ta razlaga nastanka zemlje se imenuje Kant-Laplaceova (čitaj: Kant-Laplasova) teorija in je bila dolgo časa splošno priznana. V novjšem času so učenjaki ugotovili nekatera dejstva, ki so to teorijo prisilila k umiku. Mesto nje se vedno bolj uveljavlja plinska teorija. Po tej teoriji je nastalo osončje radi plime na soncu. Kakor povzročata luna in sonce plimo na naši zemlji tako, da se ponekod dvigne morje preko noči za več metrov, tako je plimo na soncu povzročila neka druga zvezda, ki je bila večja od sonca in se mu je pred približno dva tisoč milijoni leti tako približala, da je potegnila proti sebi velik del sončne snovi, ki je bila takrat, kakor je še danes, v plinastem stanju. Ta izvlečen del sončne snovi se je pozneje popolnoma odtrgal od Sonca in iz njega je izšlo osončje. Osončje je nato krožilo okrog sonca, kakor hitro pa so se planete osončja preveč približali, je izzvalo Sonce na njih tako veliko plimo, da so se posamezni deli planetov odtrgali. Tem odtrganim delom planetov pravimo sateliti. Naša zemlja je rodila samo enega satelita — lunjo, ki kroži neprenehoma okrog nje. Po teži je luna 81krat lažja od Zemlje.

Plinsko teorijo potrjuje danes cela vrsta dejstev, toda ker znanost vedno napreduje, bo gotovo tudi ta teorija dobila še precej popravkov. Mi smo — jasno — obe teoriji razvili samo v glavnih potezah, kajti če bi hoteli iti v podrobnosti, potem bi morali napisati cele knjige.

(Nadaljevanje sledi.)

Hitrejša dozorevanje mladine

Marsikomu se bo zdel ta naslov malo čuden in neverjeten. Čemu bi pač mladina danes hitreje dozorevala. Medicinski svetnik dr. E. W. Koch dokazuje v svoji knjigi, ki jo je napisal na podlagi svojih raziskovanj, da se že od prve tretjine dvajsetega stoletja kaže sprememba v rasti človeškega telesa. Posebno dekleta dozorevajo dandanes mnogo hitreje nego poprej.

Predvsem današnja mladina hitreje raste. V neki gotovi starosti je današnje deklet mnogo višje, nego je bilo istotako staro deklet v prejšnjih časih. Tudi teža današnje mladine je večja, nego je bila teža mladine iste starosti poprej. Dokazano je, da prestane v današnji dobi rast mladine dve leti poprej. Poprej je rastle mladina počasneje in dalje časa, sedaj pa hitreje in manj časa.

V zvezi z rastjo, se današnja mladina tudi hitreje razvija. Današnje deklet se razvije dve in pol leti poprej kakor nekdanje. Današnje matere morejo biti torej pripravljene, da bodo njihove hčerke dve in pol leti prej dozorele nego so one same. Dr. Koch je dognal, da se lahko biološko dozorevanje naših deklet v današnji dobi primerja z dozorevanjem deklet v tropskih krajih. Dekleta dozorevajo s trinajstim, dvanajstim in pogosto celo z enajstim letom. To rano dozorevanje pa ima seveda to posledico, da nastopi pri njih tudi jako rano izprememba, namreč je s štiridesetim letom. Take žene izgube večkrat že pred štiridesetim letom sposobnost, da bi postale matere.

Dr. Koch je poskušal najti tudi vzroke to

temu hitremu dozorevanju. Po njegovem mnenju je glavni vzrok v svetlobi, soncu, telovadbi, sportu, turistiki in podobnih stvareh, ki jih današnja mladina v veliki meri goji. Sončenje, kopanje, zračne kopeli, sport vseh vrst in lahka obleka povzročata hitrejšo rast telesa in s tem tudi hitrejša dozorevanje.

Dalje pravi raziskovalec, da se je istočasno pokazala pri mladini tudi večja telesna temperatura. Temperatura, ki smo jo pri mladini nekoč smatrali za znak bolezni, je lahko danes še čisto normalna. Čemu se pojavlja zvišana telesna toplina, o tem si dr. Koch še ni na jasnem in v tej smeri nadaljuje svoja raziskovanja.

× **Surovega zakonca, čigar žena je prosila sodišče za ločitev zakona,** je sodnik obsodil na obvezno posečanje živalskega vrta dvakrat na teden. Mož je tramvajski sprevodnik v Londonu, in v zverinjaku mora hoditi skupaj s svojo ženo, da bi se kaj primernega naučil iz opazovanja zakonskega življenja levov, tigrov in drugih zverin. Na ta način namerava sodišče nuditi možu priliko, da se v zverinjaku nauči vedenja, zlasti pa obnašanja proti svoji ženi.

× **Nenavadno srečno naključje.** Ob priliki političnega shoda v neki dvorani v Baltimooru je poslušalo 199 ljudi govor poslanca Kennedyja. V vsej dvorani je bil prazen samo en sedež. Med govorom se je odtrgal od stropa 10 kilogramov težak lesteneč in padel prav na to prazno mesto.

Ukrepi Anglije za primer vojske

SCOTLAND YARD IN INTELLIGENCE SERVICE PRIPRAVLJATA ANGLIHO NA VOJNO. POPIS VSEH TUJCEV. PREGLEDOVANJE TOVAREN, LETALIŠČ, PRISTANIŠČ IN MOSTOV. ČASTNIKI V DELAVSKIH OBLEKAH. — SKRIVNOSTNI NOČNI VLAKI Z MUNICIJO.

Britansko vojno ministrstvo je izdalo strog ukaz, da naj Angleži najstrožje pazijo na vse ključne do ustanov in važnih točk v vsej državi, ki bi mogle biti v primeru vojne predmet sabotaže tujih agentov. Zato zasledujejo pota vseh tujih državljanov, naseljenih v Angliji, v kolikor pripadajo državam, s katerimi bi se mogla Anglija zaplesti v vojno. Prav tako posvečajo veliko pozornost tudi raznim sumljivim organizacijam. Vse letalske tovarne, tudi tiste, ki še ne delajo za armado, strogo nadzirajo posebni policijski oddelki, ki vsaki tovarni prideljujejo k nočni službi dvanajstčlansko moštvo.

Oficirji posebnega oddelka Scotland

Yarda in oficirji volunjske službe Intelligence Servicea delajo na letališčih, v municijskih tovarnah in drugih važnih mestih. Mnogi od njih delajo kot navažni delavci, ki zasledujejo sumljive posameznike. Iz severne Anglije, kjer so velike tovarne streliva, vozijo vsako noč skrivnostni vlaki, polni granat in bomb, v municijska skladišča v južni Angliji. Tudi te vlake spremljajo častniki Intelligence Servicea. Motorizirana policija redno kontrolira važne mostove v celi državi. Pristaniška policija skrbno nadzira vsak tuj parnik, ki pripluje v kak angleški pristan, pazi na njegovo moštvo, potnike, raztovarjanje in natovarjanje...

Še nekaj prerokb za leto 1939

SPANIJA.

Tudi vojni požar v Španiji ne bo popolnoma pogašen, kajti prenesen bo v Maroko, kjer se bodo pojavili nemiri. Burgos in general Franco bosta pogosto v krizi in bivši kralj Alfonz se bo zopet pojavil na sceni.

POLJSKA.

12. aprila se bo na naglo spremeniła zunanja politika z verjetnim padcem polkovnika Becka. Tekom leta si bo dala Poljska novo liberalnejšo ustavo, kateri žrtvuje življenje pomembnega državnika. Finančne težkoče ji bodo zopet pokazale pot k Franciji, toda izolacija Poljske se bo nadaljevala. Njena južna sosedna Madžarska bo hitro pozabila na novembrsko navdušenje. Administrativne in gospodarske težkoče se ne dajo odstraniti s slavnostmi in vlade se bodo morale pogosto vrstiti. Tudi zvezda Horthyja ne bo svetila popolnoma jasno in trajno.

BELGIJA.

Tudi Belgija bo doživela notranje spore med obema narodnima plemenoma. Moč vlade bo okrepljena in kralj postane po-

litično aktivnejši. Tudi trgovska politika ne bo uspešna, bo pa zato zunanja naravnost sijajna. Kraljevo zdravje bo zbujalo jeseni skrbi. Tudi

HOLANDIJA

bo imela skrbi z zdravjem v kraljevski rodbini. Leta 1939. bo mogoče Holandska vendarle dočkala naslednika prestola. Razmah civilnega in trgovskega letalstva bo presenečajoč, v kolonijah pa bodo znatni nemiri.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERISKE

bodo primer energije in poguma, s katerim bodo izvedle najsmelejše socialne poskuse. Doživle bodo velike navihe in poplave. Prezident Roosevelt bo igral v mednarodni politiki pomembno vlogo, toda leta 1940 bo ponovno izvoljen le z velikimi težavami.

Čez leto bomo lahko napravili bilanco o tem, kaj se je od vseh teh prerokb izpolnilo in kaj ne. Po mnenju astrologov je bodoče leto torej zopet bolj leto neprilik in tipanja kakor pa miru in tihega veselja.

Električni dogodki v naših možganih

KAJ SE GODI V NAŠIH MOŽGANIH, KADAR DELAMO IN KADAR POČIVAMO. »ALFA IN BETA VALOVI« IN NJHOVA FUNKCIJA

Kadar človek nekaj vidi ali sliši ali na nekaj misli, prikazujejo fotografski posnetki električnih napetosti, ki se pri tem pojavljajo v možganih, vedno zelo naglo in nepravilno nihanje. Te valove je odkril profesor dr. H. Berger na univerzi v Jeni in jih nazval »beta valovi«. Če pa je nasprotno človek popolnoma miren kakor n. pr. pred spanjem, prikazuje registracija dolge, pravilne tresljaje, ki jih je pri zdravem človeku 8—12 na sekundo in jim je dr. Berger dal ime »alfa valovi«. Za dr. Bergerjem je ugotovil dr. Rohrercher z univerze v Innsbrucku, da nastajajo električni dogodki v človeških možganih iz dveh različnih procesov v možganski skorji. Njegove registracije so dokazale, da potajajo tresljaji tem večji, kolikor dalj traja duševno delo.

Reakcija spočitih in utrujenih možgan je zelo različna. Z daljšim duševnim delom raste tudi število alfa-valov, in to dejstvo je dr. Rohrercherja pripeljalo do spoznanja, da to nihanje električne napetosti prikazuje dogodke v izmenjavanju tvarine v možganskih stanicah.

Možgani uporabljajo zelo veliko količino kisika in od vseh organov najbolj občutljiveje reagirajo na vsako pomanjkanje energije in hibe v dovajanju le-te.

Iz tega je jasno, da je treba tvarino, ki se troši z delovanjem stanic pri nekem duševnem delu, hitro in pogosto nadomestiti. To izmenjavanje snovi je odvisno od trajanja duševnega dela.

Ti dogodki pa se javljajo tudi v našem zavestnem življenju. Možganske stanice ne morejo istočasno delati in izmenjavati snovi; kadar se to godi, to se pravi, kadar jemljejo novih sil za delo, morajo prenehati s proizvajanjem tistih dražljajev, ki so temelj našega duševnega dogajanja. V takih trenutkih mora naša duševna delavnost popustiti.

Ti »odmori pri hranjenju možgan« so navadno zelo kratki (trajajo okoli 1 desetinko sek.) in mi jih sploh ne opazamo. Če pa smo dalj časa naporno delali, jih občutimo zelo jasno, in sicer po močnem upadku naše pazljivosti. Pri natančnejšem opazovanju je mogoče ugotoviti, da se v takem stanju vedno pogosteje pojavljajo »prazni intervali«, v katerih duševna aktivnost popolnoma poneha.

To nihanje naše pazljivosti je torej posledica električnih dogodkov v naših možganih. Dr. Rohrercher pravi: »Utrujene možganske stanice jemljejo novih energij, in ta čas morajo prekiniti s produciranjem dražljajev.«

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 60 par: najmanjša pristojbina za to oglašje je din 6.—. Družbo, preključ, doplovanja in žentovanski oglašji din 1.— na besedi. Najmanjši znesek za to oglašje je din 10.—. Debelo tiskano besedo se računato dvojno. Oglasi davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za malo oglašje se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga je vpsolati v plsmu skupaj z naročilom ali pa na poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znakma za 3 din.

Razno

IZ LASTNE PLETARNE
»Mako« perilo, najhigijeničnejše za otroke, dame in gospode, izdeluje po meri tekmo 5 ur, tudi v veliki izbiri: »Luna«, samo Glavni trg 24.

KAPPEL

najodličnejši mali pisalni stroj ne sme manjkati pod božičnim drevescem. Dobite ga tudi na obroke pri Kleindienst & Posch, Maribor, Aleksandrova 44. 3649

FOX-KREMA

in voščeno parketno ličilo je zadovoljstvo vsake skrbne gospodinje. Manjši izdatki, lahko delo, dober uspeh. 3177

CASOPISE

domače ter inozemske, in inserate za vse časopise naročate najbolje pri Hinko Sax, Maribor, Grajski trg 2045

Darila

ki razveseljujejo:

topli flaneli za perilo, čedno blago za zimске dečve, fletni barhentí za domače obleke

Textilana Büdefeldt

POSTELJNE ODEJE.

posteljno perilo, pernice, zglavnike, madrace, koče, posteljno perje, puh, inlejt najcenejše v Specialni trgovini A. STUHEC. — Stolna ulica 5. 1147

POSTELJNO PERJE

od din 8.— naprej, kemično čiščeno, se dobi pri »Luna«, Maribor, samo Glavni trg 24. 3029

JEDILNE IN SPALNE SOBE sperane, poltirate, pleskane ter kuhinjske, najmodernejše opreme po najnižjih cenah. Mizarstvo in zaloga pohištva Kompara, Aleksandrova 48.

2500 DIN potrebujete, da zaslužite 1000 din mesečno. Pišite na »Anos«, Maribor, Orožnova. 91

LOEWE-RADIO! MINERVA-RADIO! Najodličnejše božično darilo! Dobi se tudi na obroke pri Kleindienst & Poschl, Maribor, Aleksandrova 44. 3648

ZASTONJ DOBITE zanimivo ilustrirano knjigo »Pot do sreče«, ako se obrnete na naslov: Karmah, Zalec. 3143

RES PRAKTIČNA BOŽIČNA DARILA zo znižanih cenah kupite le pri Srečko Pihlar, Gosposka ul. 5. 3783

KVALITETA IZDELKOV in dobra postrežba bo tudi Vas zadovoljila, ako postanete odjemalec v pekarni Čebokli, Glavni trg 9. 2687

Darila za gospoda

ki razveseljujejo:

moške srajce in pižame, toplo spodnje perilo in nogavice, naramnice, dolge nogavice

Textilana Büdefeldt

NA NOVO DOSPELO Priložnostni briljantí, poročni prstani, moderne budilke in stenske ure, srebrne in alpacca doze za Božič po znižanih cenah. Anton Kiffmann Aleksandrova cesta, Maribor in Ljubljana. 3860

BOŽIČNE KEKSE prave domače, odrti suhor, šartlje, potice in druga pečiva kupite najboljša za praznike v pekarni Čebokli, Glavni trg 9. 3878

Glavna zaloga pristnih **KRANJSKIH KLOBAS** tvrdke K. Jarc, Ljubljana, **JOS. ŠINGOJ** delikatesna trgovina, Maribor, Aleksandrova 18. 3907

BOLJŠA ŠIVILJA se priporoča za šivanje na dom. Naslove pustiti v upravi lista. 3928

ŽAGOVINO IN ODPADKE od rezanega lesa prodaja Električna žaga Karl Wesiak, Spodnje Hoče 31, (nasproti kolodvoru). 3952

PRIBOR ZA JELO iz kina srebra, že rabljen, za 5 oseb iščem. Ponudbe pod »K. L.« na upravo. 3946

PRVOVRSTNA NAMIZNA JABOLKA v zabojih od 10 kg naprej

NAJLEPŠE DARLO ZA BOŽIČ Skladišče »Eksport« Koražija Kolodvorska ulica 1. 3933

KLOBUKE vseh vrst, doma izdelane, proti dežju impregnirane, kakor tudi čepice po konkurenčnih cenah dobite le pri Babošek Vadko, klobučarstvo, Maribor, Vetrinjska ul. 5. Vsa popravila se sprejemajo pod garancijo za 10—25 din. 3970

ŠIVALNI STROJI Rast & Gasser, pogrezljivi, z 20-letno garancijo so najlepše božično darilo. Prodaja jih po 2200.— samo Ussar, Trubarjeva ul. 9. 3968

TRGOVCI, GOSTILNICHARI delikatesno kislo zelje, pri Lovrec, Vodnikov trg. 3965

ZLATEK! (L. T.) Potrpi, saj je vse v redu. Lt. (20.) T. B. 3976

Vesel Božič

Najboljše DALMATINSKO VINO dobi se v gostilni »Spite«, Koroška 39. 3838

PREVOZE vsakovrstne, z avtomobili oskrbi najcenejše avtopodjetje Komel. Ceniena naročila je oddati v gostilni Dajn-kova 10, Maribor. 3893

PREMOG, DRVA kolobarji, Filipančič, Kopaljska 10. 3894

VPELJANO TRGOVINO dobra točka, 20 minut od tovarne oddam. — Potrebno 30.000 din. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Trgovina«. 3895

PRAKTIČNA DARILA Damske higienske mesečne obveze nudijo vedno sveže in veselo razpoloženje, frotirne brisače, njih uporaba pospešuje čilost in elastičnost telesa. — Električne ogrevalne blazinice, najboljši zdravnik proti prehladu. — Ogle-dala brušena, navadna, vseh velikosti — 10 mesečni obroki. »Saturnia«, Maribor, poštni predal 16. 3974

Praktična in poceni **BOŽIČNA DARILA** kupite najbolje pri FELDINU Maribor — Aleksandrova cesta 13 — na vogalu! 3981

ŠIRITE »VEČERNIK«!

Prvovrstni pogrezljivi **ŠIVALNI STROJI** z doigoletno garancijo **ZE OD 1900 DIN NAPREJ!** F. LEPOŠA d. z o. z., Maribor, Aleksandrova cesta 39. Ugodni plačilni pogoji! 3980

To nedeljo **KONCERT** s pojedino domačih klobas. Na Štefanovo igra Pohorski godalni kvartet. — Vesele božične praznike želi gostilna SEVER — Tezno! 3996

POZOR! DOBRAVA-TEZNO. Čez praznike do novega leta točim čez ulico dobro ljutomersko vino, liter po din 8. 3993

Danes, v soboto, in jutri, v nedeljo **PEČENI PURANI in GOSKE.** Novovkletenje najboljših tuokoliških in ljutomerskih vin, čez ulico znaten popust, kakor vedno, SENICA — Tat-tenbachova. 3993

Vabilo na **DOBRE DOMAČE KOLINE,** ki bodo v soboto, dne 17. decembra in v nedeljo, dne 18. decembra 1938, v gostilni Jakob KLOBASA, Studenci. — Se priporočam za obilen obisk. 3978

DOMAČE KOLINE v soboto in nedeljo, dne 17. in 18. t. m., gostilna Sagadin (prej Sel), Zirkovci. Vsi prijatelji domače delikatese in dobre kapljice vladno vabljeni. 3858

VINOTOČ ŠTURM Počehova, SAMO od 5 litrov naprej toči staro vino po din 7.— 3914

VINO Ljutomerčan, Jeruzalemčan, zelo dobro, od 5 litrov naprej a din 8.— v Košakih, za tov. »Mirim«, Golunder. 3915

BOŽIČNO DARILLO ZA VSAKEGA prvovrstna slika iz foto-ateljeja Makart, Gosposka ulica 20. 3924

V soboto zvečer **POJEDINA KLOBAS** v gostilni »Amerikanec«, Dobra kapljica in točna postrežba, Novo vodstvo. Se priporoča Marija Kmetec. 3930

ALI ŽE VESTE da najboljša vino dobite le v gostilni »Prešernova klet« v Gosposki ulici. 3948

NA DOMAČE KOILNE v soboto in nedeljo vabi gostilna Papež, Pobrežje, Debelak Mjinka. 3944

MALEGA OTROKA vzajem v oskrbo na deželu. Naslov v upravi. 3877

Gospod se sprejme na **STAN IN HRANO.** Mlinska 21/l. 3918

DVA DELAVCA se sprejmeta na vso oskrbo, tedensko din 80. Krpanova 25, Studenci. 3939

GOSPODA sprejemam na stanovanje in celo oskrbo ali brez. Aleksandrova 55, vrata 1. 3986

Prodam

POHIŠTVO za samsko sobo in hrastove pisalne mize prodaja poceni mizarstvo Mat. Rakuša, Zg. Polskava. 3866

PRODA SE ALI ZAMENJA v neposredni bližini Opatije ležeče malo **POSESTVO** do 1955. leta davka prosto, tudi primerno za gostilno ali trgovino. Dopisi pod »Opatija« na upravo »Večernika«. 3859

PRODAM HIŠO z gospodarskim poslopjem in 10 oralov posestva, tik ob državni cesti v Št. Ilju. Vpraša se v trgovini Jelenko, Št. Ilj. 3881

AVTOMATIČNA TEHTNICA znamke »Dayton« (do 20 kg) skoraj nova, ugodno na prodaj. Vpraša se v trgovini Jelenko, Št. Ilj. 3882

TAMBURAŠI! Novo berdo, že rabljeni brač I. in bulgarija II. prav poceni na prodaj. Maribor, Gospod-svetska 17, Orel. 3912

Prodajam poceni **KOMPLETNO SPALNICO** dobro ohranjeno, s tapeciranimi vložki in madracami. Isto tam kuhinjska oprava, event. tudi na obroke in razno na prodaj. Nasipna 23, Pobrežje. 3919

NAPRODAJ! Nova spalnica iz mehkega lesa 1800 din. Kuhinja, gladka, iz mehkega lesa, nova 880 din. Mizarstvo, Miklošičeva 6. 3935

SPOMNITE SE CMD!

Darila za dame

svila za večerne obleke, volneno blago za obleke in plašče, svila za domače obleke

Textilana Büdefeldt

PARNI STROJ znamke Märklin, laterna magika s slikami, mali kino, drsalke št. 24 in 27 na prodaj. Gosposka ulica 52/l., desno. 3923

GLOBOK VOZIČEK prodam. Zrkovska c. 18/l., Milutinovič, Pobrežje. 3936

SUHA BUKOVA DRVA prodajana na drobno Gnilšek, Razlagova 25. 3900

PHILIPS-RADIO 3+1, zelo ugodno na prodaj. Naslov v upravi. 3967

PHILIPS-RADIO (4+1 ceven) novejši, poceni na prodaj. Vprašati Cankarjeva ulica 14, Rišavy. 3956

RADIO-APARAT prodaja za 600 din mehanik DRAKSLER, Vetrinjska ul. 11. 3977

VIOLINA. prvovrstna, izbrani les, mojstrsko delo, dobremu talentu in prijatelju glasbe hvaležno božično darilo, ugodno na prodaj! Maribor, Mlinska ul. 10, dvorišče. 3984

PRODA SE več kuhinj, spalnice in stav-bena dela po najnižji ceni. Proda se tudi **HIŠA Z LEPIM VRTOM** po nizki ceni. — Mizarstvo KOLARIČ, Ptujnska 187. 3985

Darila za gospodinjo

ki razveseljujejo:

jedilne in kavne namizne garniture, šifoni za posteljino in perilo, brisače, žepni robci

Textilana Büdefeldt

POHIŠTVO! Zelo poceni prodajam pohištvo v poljubni barvi. Mizarstvo Verzel Alojz, Vrbanova ul. 1. 3969

Prodajam dva **PRISTNA VOLČJA PSA,** dva meseca stara. Gostilničar SEVER, Dobrava-Tezno. 3995

Kupim

ZLATO IN BRILJANTE po najvišjih cenah. Anton Kiffmann, Aleksandrova 11, Maribor in Ljubljana. 3861

PRILOŽNOSTNI NAKUP: ostanke blaga za damske plašče, najboljša češko blago, globoko pod ceno, dokler traja zaloga. Trgovina svile Svitek — Komauer, Maribor, Ulica 10. oktobra 5. 3960

Kupim mirnega

STALNO SLUŽBO dobi mlad krojač, zmožen krojenja, in šivilja, zmožna modeliranja. Mesečna plača 1000 din in oskrba. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Dobra eksistenca«. 3865

UCENEC za fino-mehanično delavnico se takoj sprejme. Znanje slovenskega in nemškega jezika neobhodno potrebno. Ponudbe na upravo pod »Dobro spričevalo«. 3890

PRIDNO, POŠTENO DEKLE ki zna samostojno kuhati, sprejemem. Naslov v upravi. 3879

AKVIZITERJE išče ugledna domača zavarovalnica. Ugodna priložnost za upokojence ali kot stranski posel. Ponudbe pod »Akviziter« na upravo. 3908

HIŠNIK SE SPREJME dve osebi. Maribor, Aleksandrova 27. 3910

AGILEN FANT delaven in pošten, čedne zunanosti in zelo uren, ki ima veselje do gostilne, se želi učiti za natakarja, po potrebi zmožen tudi kavcije. Naslov v upravi. 3953

UPOKOJENCA, agilnega, z »gotovino« sprejemem v stalno službo ali kot tihega družabnika. Pismene ponudbe z osebnim opisom in višino gotovine pod »Postranski zaslužek« na upravo lista. 3982

Službo išče **FANT, VOJAŠČINE PROST** vaje vsakega dela, želi za-poslitve. Naslov v upravi. 3941

Za popoldan iščem **SLUŽBO SKLADIŠČNIKA** ali kaj primerne. Nekaznovan, zanesljiv. — Naslov na upravo. 3997

Za popoldan **IŠČEM SLUŽBE** skladiščnika ali kaj primerne. Nekaznovan, zanesljiv. Naslov v upravi. 3997

V najem

Iščem **ENODRUŽINSKO HIŠO** v najem. Plačam pol leta vnaprej. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Hiša«. 3859

GOSTILNA na zelo prometni točki se odda takoj v najem. Potrebno 5—8000 din. Naslov v upravi. 3942

Božični darovi!

Stoječe in sedeče lutke iz celuloida, znamke »Zelva« 4.50 10.— 25.—
Oblečene lutke, nezlomljive 6.— 9.— 15.—
Kompletne železnice s tračnicami, s prožnim peresom 22.— 30.— 40.—
Avtomobili, letala, mehanske igrače 9.— 12.— 18.—
Skupine vojakov 3.— 6.— 7.50
Sablje in puške z zamaškom - nabojem 7.— 14.— 22.—
Puške na zračni pritisk 100.— 125.— 160.—
Slike in kocke za sestavljanje in gradnjo 9.— 14.— 17.—
Medvedji iz pliša in živali iz blaga 7.— 12.— 15.—
Družabne igre 5.— 11.50 20.—
Mozaik za igranje 4.— 9.— 15.—
Servizi in posode za lutke 7.— 10.— 15.—
kakor tudi bogata izbira gugalnih konjev, vozičkov za lutke, sobic za lutke, Matador- & Märklin omār, parnih strojev, kino in tankov, sank, okrasja za božična drevesa, ročnih torbic, nogavic, zimskega perila, domačih čevljev kakor tudi vseh vrst galanterijskega blaga.

JOS. MARTINZ Gosposka 18

Z „WEKA“ darili

Naročajte po pošti s pomočjo naših katalogov, ki jih dobite brezplačno!

Božični darovi!

Din 110.-

Zahtevajte naš brezplačni katalog raznega blaga

38.- 38.- 48.- 50.- 55.- 55.- 55.-

Kostenjof
Zagreb, Illica 416

Ako blago ne bi odgovarjalo, ga zamenjamo ali vrnemo znesek kupnine!

Pleterine

lastnega izdelka kupite najboljšo pri

P. Traun

SLOVENSKA 8.

Najlepše in najbolj primerno darilo je

šivalni stroj

kateroga dobite od 1950 din naprej z garancijo — na mesečne obroke à din 100.— pri **DRAKSLER RUPERTU**, mehaniku, Vetrinjska ul. 11. — Zahtevajte prospekte! 3957

Posesti

STANOVANJSKE HIŠE od 40.000 din naprej kompl. gradim povsod. Načrte izvršujem od 100 din naprej. Obrnite se zaupljivo na gradbeno podjetje Marko Štuhec, pooblaščen zidarski mojster, Ivanjkovci pri Ormožu (zraven koodvora). 3867

Novozgradba, soba, kuhinja, vrt, 3600 kv. metrov. pripravo za vrtnarja, na periferiji mesta, 55.000.— Velika vila, novozgradba, 4 moderna stanovanja s kopalnicami in 4 drugimi stanovanji. vrtom, 420.000.— Trisobno stanovanje vila pri kolodvoru, vrt, 120 tisoč.— Gozdno posestvo, 70 oralov, smreke in jelke, 56.000.— Posredovalnica »RAPID«, Maribor, Gosposka 28. 3990

Lokal

LOKAL, pripraven za delavnico, oddam. Dravska 10.— Benet. 3989

Soba odda

SOBA opremljena, velika, sončna, se odda. Naslov v upravi. 3841

PRAZNO SOBO takoj oddam. Prodaj postelje, otomano, otroški voziček. Ob Jarku 6/l. 3873

Opremljeno **SONČNO SOBO** v centru oddam. Naslov v upravi. 3883

SOBO S ŠTEDILNIKOM in lokal takoj oddam. Vprašati Tržaška c. 5/l. 3901

Odda se **OPREMLJENA SOBA** z dvema posteljama s 1. januarjem. Vojašniški trg 2. 3906

OPREMLJENO SOBO s posebnim vhodom išče gospod s 1. januarjem. Ponudbe pod »Januar« na upravo. 3916

SPREJMEM NATAKARICO ki bi opravljala tudi vsa hišna dela — takoj. Gostilna Papež, Pobrežje. 3943

SOBO ODDAM gospodu ali gospodični. Einspillerjeva 26.— Lorber. 3987

Stanovanje

TRISOBNO STANOVANJE z vsemi pritliklinami v noviši zgradbi se takoj odda v najem. Naslov v upravi lista. 3510

Lepo sončno **ENOSOBNO STANOVANJE** s pritliklinami se odda s 1. februarjem. Ipavčeva ul. 40, IV. okraj. 3868

Renovirano, sončno **4 ALI 3 SOBNO STANOVANJE** se takoj odda. Vprašati: Hišnica, Koroščeva 2. 3911

STANOVANJE 3. SOB s pritliklinami v pritličju, sončno, tik za Rapidom, se takoj odda. Vpraš. Pušnikova 1/l. Studenci. 3913

SOLIDNA SOSTANOVALKA se sprejme na stanovanje s 1. januarjem. Židovska 12/l. 3927

Lepo, sončno, suho, kompletno **DVOSOBNO STANOVANJE** se odda takoj. Vprašati stavbena pisarna, Vrtna ul. 12. 3920

3 SOBNO STANOVANJE oddam za 550 din. Rapočevo 4. 3966

STANOVANJE SE ODDA. Viktor Parmova 16 — Tezno. 3984

Stanovanje išče

DVOSOBNO STANOVANJE komfortno, v centru iščem za 15. januar ali 1. februar. Naslove pustiti v upravi. 3851

Dopisi

DRAGICA! Ne vzdržim, Kr. in Lk. Kl. tam, sigurno. T. B. 3955

Kapital investira

v razne industrije, obrti, zgradbe in različne posle, najugodnejše specialni biro.

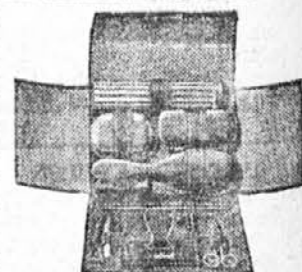
EKONOMIST

Aleksandrova 12. Tel. 25-34. 3972

TRIGLAV

realitetni biro, Aleksandrova 12, Tel. 25-34.

Kupuje in prodaja najugodnejše priložnostne nepremičnine in to: stanovanjske hiše, vile, tvornice, posestva, parcele, rudnike itd. Zahtevajte podatke! 3972

van Kravos, Maribor
Aleksandrova c. 13.

Kavalir

kupi bonboniere in košarice samo pri

»KAVALIRJU«
Gosposka ulica 28.

Darila

katera razveseljujejo, dobite v trgovini

„Svila“

Maribor, Gosposka 34

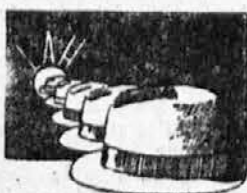

Original **Fruškogorski Biser** je v kvaliteti neprekosljiv.

Ti dve resnici se z ničimer ne morejo pobiti
Bruno Moser, Zemun, Mosereva 1
Telefon števil. 37-555 in 37-556

Franc Vogrinič, Maribor, Maistrova ul. 15/L - Telefon 26-64

Klobuke, zimske suknje, damške plašče, perilo, nogavice

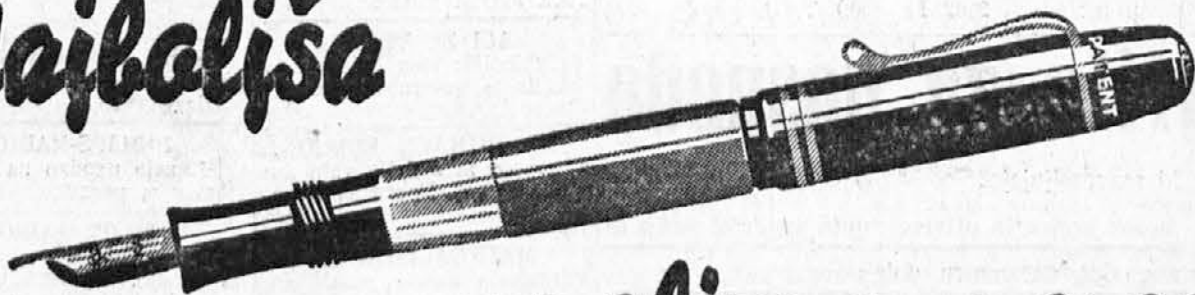

ugodno nudi

Konfekcija Jakob Lah

KOS bonboni, čokolada, južno sadje / Vetrinjska ulica 8.

Najboljša

nalivna peresa

Ivan Karbeutz • Maribor - Gosposka ulica 3 - Telefon 26-42

brezplačen pouk v igrah

Zahtevajte brezplačen cenik!
MEINEL-HEROLD
dvojtal. harmonika glasbi
MARIBOR št. 102

Rum, Likerji
Pelinkovec
Cognac
Jajčni konjak
Vermouth vino
Malinovec

1888 **50 LET** 1938

Josip Bauman

Pristna slivovka
Pristni brinjevec
Sadno žganje
Droženka
Vinski kis
Spirit 96%

veležganjarna, izdelovalnica ruma, konjaka, likerjev in sadnih sokov

ŠT. ILJ PRI MARIBORU

Vsi ti izdelki se dobijo v vsaki količini v novo otvoreni »TOČILNICI« gostilne »Wilson« Maribor, Aleksandrova c. 53
Telefon 24-37 po najnižjih cenah

Prvovrstna štajerska vina lastnega pridelka!

Atelje za belo perilo

se skupno z inventarjem po ceni

proda!

Naslov v upravi »Večernika« pod šifro: »ATELJE«

Radi inventure že sedaj odprodaja čevljev

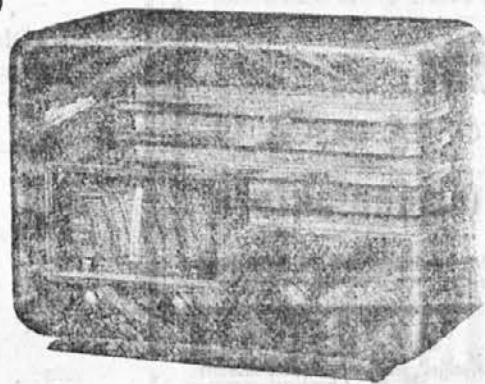
na sledeči način

125°- sedaj za 95°-	195°- sedaj za 145°-	260°- sedaj za 205°-	340°- sedaj za 260°-	pa tudi služaji 195°- sedaj za 98°-
itd.	itd.	itd.	itd.	

KARO dokler traja zaloga, izrabite priliko!

Gosposka 13

Izvrsten v kvaliteti,
krasen v obliki,
to radijev sta naših
najvažnejši odliki.
Dun na dan užitek
nudi vam le on,
v ceni konkurenčen
RADIO HORNYPHON

Predno se odločite za nakup radioaparata obiščite

Radio-veletrgovino

J. TSCHARRE, Maribor, Zrinjskega trg 9

Generalno zastopstvo: HORNYPHON — KÖRTING — BRAUN
Nizki obroki — Aparate starejših tip vzamemo v račun.

HARMONIKE
Elettra
CASTELFIDARDO
ITALIA
Gen. zastopstvo
za Jugoslavijo
V. WEIXL SINOVA MARIBOR

Ruda

Tovarna lestencev in drugih kovinskih izdelkov.
Prevzame za pokromanje, poniklanje, pobakrenje,
posrebenje vse vrste pribora po nizki ceni

Maribor - Testenjakova ulica 5

Ako hočete kupiti

lepa, cenena darila, kakor pletene telovnike, macco
perilo lastnega izdelka, krasno montirane okrasne
blazine, igrače v največji izbiri, tedaj pridite k

LUNA samo Glavni trg 24

Naznanili smo, da želimo

za 1 milijon dinarjev

razne konfekcije, damske in moške, med tem tudi nekoliko modelov iz
prejšnje sezije za polovično vrednostno ceno prodati.

Veletrgovina „Trgovski dom“, Maribor, Aleksandrova c. 25

Božična prodaja

v veliki izbiri:
Toplo perilo, kravate, srajce, rokavice, nogavice,
žepne rute. Ugodni nakup v MODNI TRGOVINI

Josip Šraj, Palača banovinske hranilnice 3975

Centrala: MARIBOR v lastni novi palači na oglu
Gosposke - Slovenske ulice

H RANILNICA DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

Najbolj varna naložba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso
svojo davčno močjo — Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Sprejema vloge in knjižice na tekoči račun
po najugodnejšem obrestovanju

Podružnica: CELJE nasproti pošte, prej
Južnoštajerska hranilnica

Božič v snegu!

Darujte zato tople pletenine!
Prinašamo jih v veliki izbiri!

C. Büdefeldt, Maribor

Galanterija, pletenine, papir

DRAGO ROSINA, MARIBOR

Vetrinjska ulica 26.

Klobuke

ceneno po brezkonkurenčnih cenah dobite samo v trgovini s klobuki

Ivan Bregar, Gosposka 16

od din 25.— naprej

Edina zaloga svetovnoznanih specialnih znamk „Hüchel“, „Borsalino“, „Pichler“, „Piccadilly“ itd. Zametasti klobuki, navadne in smučarske čepice, razni znaki, okraski in kozje brade. Velika zaloga vsakovrstnih copat in čevljev iz kamelje dlake od din 29.— naprej. Oglejte si našo zalogo. K nakupu se ne sil!

Hišnemu posestniku

se nudi stalen dober zaslužek z udeležbo pri starem velikem trgovskem podjetju. Vprašanja blagovolite nasloviti na upravo lista pod „Družabnik“.

Klobuke in sportne čepice

vam nudi po nizkih cenah tov.

BOGATAJ & JANC

Maribor, Gosposka ulica 3

3747

Parfumerije in toaletne potrebščine

I. Thür

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 19

Drogerija — Fotomanufaktura

Ženski plašči

največja izbira

Janko Preac - Maribor

Glavni trg 13.

3288

FOX

Kvalitetna krema

FOX specialna krema
FOX briljantna krema

KRZNAR

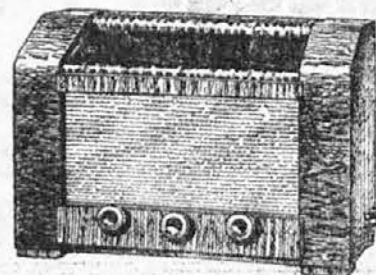
Veletgovina V. Weixel in sinova

nudi razna darila, kakor fotoalbume, albume za razglednice, pisalnih podloge, pisemski papir, nalivna peresa, razne otroške in leposlovne knjige, božične okraske, harmonike itd. v največji izbiri, po najbolj ugodni ceni.

Božična darila za celo družino

SO

Sachsenwerk Olympia Radioaparati

Posebne značilnosti:

krasen, naraven zvok,
izraziti, polnodoneči basji,
popolno izenačenje fedinga,
sigurni sprejem kratkovalovnih postaj,
največja selektivnost,
kinos-skala
magično oko,
neznatna uporaba toka.

Glavno zastopstvo:

RADIO MARIBOR, Glavni trg 1, telefon int. 26-48. Stalna zaloga vseh sestavnih delov za radiofonijo, strokovni radiolaboratorij, zamenjava zastarelih aparatov, prodaja na obroke.

Zastopstvo v Ljubljani: Anton Birke, Mestni trg 9.

Zast. v Celju: Ivan Jelen, Aškerčeva 3.

Zast. v Ptuj: Jože Krupan.

Zast. v Sl. Konjicah: G. Pamich in H. Dobnik.

Moško in žensko perilo

dobite najceneje v novi trgovini

„OBLAČILNICA“ Maribor, Glavni trg 11

Lepa in prikladna

Božična darila

velika izbira

Parfumerija

Sučević, Slovenska ulica 8

Oglejte si izložbe!

Okraski

za božično drevo

čokolado, sveže pecivo, sadni kruh, torte, fine bonbone priporoča slaščičarna

EMANUEL ILICH MARIBOR

Slovenska ul. 5 in Meljska cesta 2

Spomnite se in
darujte za Proti-
tuberkulozno ligo!

Na božično mirg:

Slivovko, prvovrstni rum za čaj in punč, vermouthe vino, ribizel vino, ljutomersko vino,

brezalkoholni sadni sok RENETA

Najfinejše likerje, kakor tudi raznovrstna žganja kupite najbolje v veležaniarni

ADALBERT GUSEL, Maribor, Aleksandrova cesta 39

Lepe pisalne garniture so najprimernejše božično darilo!

Knjigarna Tiskovne zadruga, Maribor, Aleksandrova c. 13

MANUFATURA ČEŠKI MAGAZIN

PETER BURAZIN

Maribor, Ulica 10. oktobra

Za Vas

k elegantni in športni obleki samo

Blatnik-čevlje

MARIBOR

Gosposka ulica 1

V zalogi največja izbira svetovno znanih norveških in švedskih snežk ter galoš

Slišim imenovati
svoje ime...

Prav nič ni čudno, kajti žene se radi pogovarjajo o meni! Posebno pri tem vremenu! Priporočajo me druga drugi kot najboljšo sredstvo proti rdeči, hrpavi in razpokani koži. To je pa tudi prav, kajti: Le Nivea vsebuje Eucerit, krepilno sredstvo za kožo.

192

Zahvala

Ob priliki težke izgube našega iskreno ljubljenega soproga, očeta, brata, zeta, svaka in strica, gospoda

Budimira Bradiča

poslovodje in posestnika,

izrekamo tem potom našo prisrčno zahvalo. Osebito se zahvaljujemo g. pravoslavnemu parohu proti Ivoševiču za ves njegov požrtvovalni trud, primariju g. dr. Mirku Černiču za njegovo skrbno nego in požrtvovalnost, ohraniti pokojniku življenje, ge. D. Pivljakovič, lastnici car. posredništva »Adrija«, uradništvu »Adrije«, gg. carinikom in posrednikom v Mariboru, pevskemu zboru pravoslavne občine, zastopniku društva SPD in lovskemu društvu, godbi »Drava« ter vsem prijateljem in znancom za poklonjene krasne vence in cvetje in vsem, ki so draglega pokojnika spremljali na njegovi zadnji poti.

Maribor, dne 17. decembra 1938.

Zalujoča soproga Ela, roj. Gerlič, s hčerko Verico in ostalo sorodstvo.

IX | 4138/38-10

Dražbeni oklic

Dne 6. februarja 1939 ob 11. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin:

Zemljiška knjiga: Grajska vrata vl. št. 105.

Cenilna vrednost: din 90.877.50.

Vrednost pritliklin: jih ni.

Najmanjši ponudek: din 45.438.75.

Vadij znaša: din 9087.75.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 5. decembra 1938.

3855

IX | 3415/38

Dražbeni oklic

Dne 16. januarja 1939 ob 10. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin:

Zemljiška knjiga: Morje, vl. št. 1 in 191.

Cenilna vrednost: din 32.289.50.

Vrednost pritliklin: jih ni.

Najmanjši ponudek: din 21.528.

Vadij znaša din 3229.—.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

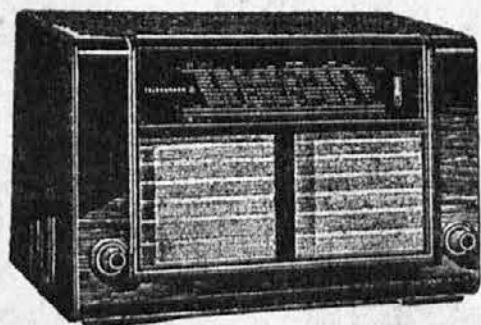
Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 12. novembra 1938.

3854

Kako praznujete Božič

v Evropi, Ameriki ali na Daljnem vzhodu

vse slišite v Telefunken-Super aparatu. Ta aparat je neutrudljiv dnevni in nočni sprejemnik iz daljave z odličnim sprejemanjem kratkih valov od 16 m.

Telefunken aparati

po vseh cenah in na ugodne obroke le pri

Tel. 26-85 **RADIO STARKEL** Tel. 26 85

Najlepša božična darila, ki prinašajo veselje in zabavo za mlade in stare!

Domači kino

v veliki izbiri in po vsaki ceni! Zahtevajte prospekte, brezobvezna predvajanja dnevno. Foto-aparati vseh svetovnih znamk v največji izbiri. Velika izbira v vsakovrstnem svinčenokristalnem blagu. Kasete s parfumom kot darila, najlepša izbira v dozah za puder itd.

Izredne božične cene!

Ivan Pečar, Gosposka ulica št. 11

Foto — Kino — Parfumerija itd.

VINO

od 5 litrov navzgor

prodaja

Kokoschinegg, Košaki 18

Cokoladne polnjene bombone 10 dk 3.- dinacije

IVAN LAH

špecerija - kolonijale - delikatesa **MARIBOR, Glavni trg 10**

TELEFON št. 25-03

BOŽIČ

kupite dobro obutev

29

15

29

29

49

49

49

39

39

39

29

78155-067

Ženske galose s široko peto v katero dobro sede vsaki čevlji. Podoljšan okrasni jezik varuje nogavice pred dežjem in blatom.

29

7025-44

Lahke in udobne copate iz fine klobučevine, s lahkim usjenim podplatom in klobučevinskim medpodplatom.

39

8515-5508

Udobni in elegantni domači čevlji s nizko peto in izrezanim krojem. Izdelujemo jih v modri, rdeči in rjavi barvi.

59

38675-631

Celogumijasti ženski čevlji za sneg, s toplo flanelasto podlogo in srednjo peto. Okrasni so z olajanim barjanskim ovratnikom.

59

28735-643

Elegantni visoki žepski čevlji za sneg, iz črne kaldrane gume. Podstavljani so s toplo podlogo katere varuje noge od prehlada.

79

6024-64649

Sportni dekliški polčevlji iz mehkega rjavega bolca, okrasni s luknjicami. Imajo usjeno podplati in usjeno peto.

79

79

79

99

99

149

99

79

99

99

99

Bata

K VSAKEMU PARU OBUTVE IMAMO PRIMERNE NOGAVICE

6

Moške:

Štadija Din 3-
Radila Din 3-
Garden Din 6-
Ekonom Din 7-
Direktor Din 10- itd.

Ženske:

Šperice Din 6-
Seko Din 12-
Lala Din 13-
Markisa Din 19- itd.

Otroške:

Ooran 0 4- 3- 6- 7-
Triglas 0 7- 8- 9- 10-
Sibrec 0 7- 8- 10- 11-
Mira Din 12- itd.

Domolci!
 Trajno in tople nogavice iz egiptskega bombaža, stanejo Din 6-
 Vse naše nogavice so na poti in peših specialno poplačane.